

Международен фестивал на поезията
„Орфей“ Пловдив 2018/2

ОРФЕЙ МЕЖДУ МИТА И МИГА
Есега от Писателския форум

International Poetry Festival
„Orpheus“ Plovdiv 2018/2

ORPHEUS BETWEEN MYTH AND MOMENT
Essays from the Writers' Forum

ОРФЕЙ
МЕЖДУ МИТА И МИГА

Есета от Писателския форум на
Международния фестивал на поезията „Орфей“ –
Пловдив 2018

ORPHEUS
BETWEEN MYTH AND MOMENT

Essays from the Writers' Forum of the
International Poetry Festival "Orpheus" –
Plovdiv 2018

ОРФЕЙ МЕЖДУ МИТА И МИГА

Есета от Писателския форум на Международния фестивал на поезията „Орфей“ – Пловдив 2018

Съставители: Антон Баев и Елка Димитрова

© Автор на увода: Елка Димитрова

© Автори:

Джордж Уолъс, Джузепе Наполитано, Димитрис П. Краниотис, Елена Диварова, Елка Димитрова, Лор Камбо, Милосава Павлович, Никол Барьер, Никулина Опра, Пол Линггаард Дамгаард, Станислава Станоева

© Преводач: Елка Димитрова

Редактор и коректор: Елка Димитрова

Издава: Фондация „Пловдив ЛИК“

ORPHEUS BETWEEN MYTH AND MOMENT

Essays from the Writers' Forum of the International Poetry Festival
"Orpheus" – Plovdiv 2018

Compilers: Anton Baev and Elka Dimitrova

© Author of the Introduction: Elka Dimitrova

© Authors:

George Wallace, Giuseppe Napolitano, Dimitris P. Kraniotis, Elena Divarova, Elka Dimitrova, Laure Cambau, Milosava Pavlovich, Nicole Barriere, Niculina Oprea, Poul Lynggaard Damgaard, Stanislava Stanoeva

© Translator: Elka Dimitrova

Publishing: Plovdiv LIK Foundation

© 2018

ISSN: 2603-350X

ОРФЕЙ И „ОРФЕЙ“

Орфей за мен беше проблематичен патрон на този фестивал – заради преупотребата на името му. За мнозина първата асоциация е със „Златният Орфей“ – фестивала за популярна музика, провеждан от 1965 до 1999 г. в курорта Слънчев бряг. Това, разбира се, е бърза връзка с казионното и популярното. Макар всъщност – доста погрешна, защото по ирония на съдбата основателят и директор на фестивала Генко Генев е осъден за шпионаж на 20 години затвор – типична практика от времето на тоталитарната система. Много са тези „иронии на съдбата“, скрити зад всеки митологизиран образ.

Името на Орфей ще бъде използвано за наслов на ансамбли и културни инициативи, ресторанти и какво ли още не – заради емблемата, заради популярността си. От което прототипът, разбира се, страда, макар и по един или друг начин да остава във времето.

На този фестивал обаче Орфей ще „присъства“ не само заради популярността си на културен герой, а и в оригиналния смисъл на митопоетичния си ореол – като поет и певец на Тракийските земи. А по време на писателския форум ще се докоснем и до някои исторически и културни изследвания за него.

И тук е мястото да отбележа, че именно голямото обобщение, носено от митичната фигура на Орфей, се оказа особено силен притегателен център за нашите чуждестранни гости, повечето от които написаха есета, свързани с различни проекции на образа му, а мнозина му посветиха и стихотворения.

Поет и музикант, разпнат между Диониси и Аполон? Жрец – реформатор на официалното древногръцко езичество? Или може би тракийски цар, застрашил с обединителния си проект властта на гръцките полиси?

Едно е сигурно – литературата, изкуството, културата съхраняват паметта на народи и цивилизации по-живо от всяка политическа история. Затова и днес приветстваме всички посланици на поезията, дошли тук със своя принос в общото дело на европейската култура!

Елка Димитрова

ORPHEUS AND “ORPHEUS”

To me, Orpheus was a problematic patron of this festival – as his name has been overused in a way. To many Bulgarians, it causes association with The Golden Orpheus – the pop music festival carried from 1965 through 1999 at the Sunny Beach resort. This, of course, is a quick association with something too official and popular. Though, in fact – quite a false association, because, ironically, the establisher and director of the festival Genko Genov was accused in espionage and sentenced to 20 years in prison – a typical practice of the totalitarian times, and that made him a dissident actually. There are many similar “ironies of fate”, hidden behind each mythologized image.

Orpheus's name has been used as a title of various ensembles and cultural initiatives, by restaurants and whatever else. Its emblem was what they needed – for the sake of popularity. And, as a result, the meaning of the prototype started fading, no matter that it was in a way a sort of its preservation in time.

However, at this festival, Orpheus will “attend” not only because of his popularity of a cultural hero, but also in the original meaning of his mythical and poetical aureole – as a poet and singer of the Thracian lands. And during the Writers' forum, we will also approach some historical and cultural knowledge about him.

Here, I should note that it was exactly the huge generalization contained in the mythical figure of Orpheus that proved to be an especially strong attraction for our foreign guests, most of whom wrote essays on the different projections of his image, and there were also many of them who dedicated poems to Orpheus.

A poet and a musician, crucified between Dionysus and Apollo? A priest, reformer of the official ancient Greek paganism? Or maybe a Thracian king who threatened the power of the Greek poleis by his project for a Thracian union?

One is for sure – literature, art, culture preserve the memory of peoples and civilizations more lively than any political history could do it. That is why today we are greeting all the ambassadors of poetry, who have come here with their contribution to the common treasure of European culture!

Elka Dimitrova

Елка Димитрова

ПО СЛЕДИТЕ НА ОРФЕЙ

Встъпителна лекция

И така, кой е Орфей?

Певец и поет, който покорява с песните си живата природа и събужда за живот мъртвата? (Това, разбира се, е митът, за който – с различните му версии – ще стане дума по-обстойно надолу в този текст.)

Лечител с кръг от последователи, които лекуват с необичайни методи – билки, песни, заклинания? (Има останали свидетелства за орфически медицински таблици.)

Харизматичен жрец, създал общност от последователи със свои култове, ритуали и специфичен начин на живот? Централна фигура в общност, която изповядва своеобразни реформаторски версии на древногръцкия и тракийския паганизъм, пренарежда пантеона, въвлича олимпийските богове в различни от познатите дотогава отношения, като така оформя най-значимото еретическо движение в рамките на Антична Гърция и Древна Тракия? Или пък жрец, напуснал Дионис, за да се обърне към Аполон, поради което и бива разкъсан от менадите/вакханките, Дионисовите последователки? (За тези хипотези също има писмени източници.) Орфиците не ядели месо и не пиели вино – за тях последното било само символ, което ги сближава с християнството; живеели аскетично и относително отделени от света на останалите; вярвали в екстатичното свързване („ентусиазъм“) с бога, чрез което добивали мистично познание – което пък напомня за учението на дервишите и за редица други религиозни практики. Типична за орфизма била концепцията за sōma – sēma, или за тялото гроб. Според нея тялото било затвор или гроб за душата, която от своя страна била божествен елемент, свързващ човека с боговете (още една, този път – концептуална, аналогия с бъдещата християнска религия). Накратко – орфиците създали аскетична мистична секта. Неин покъсен адепт и реформатор бил гръцкият математик Питагор, така както Орфей най-вероятно бил реформатор на Дионисовата религия. Чрез Питагор елементи на орфизма навлезли във философията на Платон и в следващи мистично-религиозни философии.

И най-накрая – може би Орфей бил тракийски цар, застрашил могъществото на гръцките полиси с проекта си да обедини множество

тракийски племена? Поради което и митологизирането му протекло по посока на изкуството, не на военната мощ, тъй като по-безопасно било да го прославят като певец, за да остане в сянка политическата му сила.

Това, което най-много се помни от историята за Орфей, вероятно е и най-далечното от истината – влюбеният певец, слязъл в подземното царство, за да върне към живот любимата си... не успял, потънал в скръб и го разкъсали менадите.

Според едни – син на бог Аполон, според други – на тракийския цар Еагър (Ойагър): още в самото начало на историята е заложено ключово колебание – сякаш метафора на размаха, с който орфизмът преподрежда древногръцката митология в нови родствени връзки между боговете. А ние още в самото начало трябва да отбележим, че за Орфей има два (макар и доста смесени) корпуса истории – гръцки и тракийски, и че вариациите най-често сами издават произхода си.

Според Пиндар (517 – 438 г. пр.н.е.) и Аполодор (180 – 110 г. пр.н.е.) той е син на Еагър. Интересното е, че докато писателите и поетите клонят към човешкото обяснение на произхода му, историкът Диодор Сицилийски (90 – 30 г. пр.н.е.) се чувства длъжен да обобщи и другата теза като равнопоставена – тезата за божествения произход, обясняваща и свръхестествените способности на героя като наследени от Аполон – бога повелител на изкуствата и лечител, и разбира се – бога, свързан със слънцето и светлината, които ще станат ключовите символи на орфизма. Тази връзка обяснява и необикновената златна лира на героя – получена от божествения баща-покровител. (Макар дори във варианта с баща Еагър връзката с Аполон да остава – чрез майката на Орфей, музата Калиопа, която го отвежда на Парнас при сестрите си, където пък той получава Аполоновия дар. Аполоновата лира от своя страна съдържа индикации за друга съществена връзка: тя е изобретена от Хермес, за да бъде усъвършенствана от Орфей, който добавя към нейните седем струни още две, за да достигне съответствие с броя на музите.) Версията за Аполон като баща малко ще се сблъска с историите около жреческата хипостаза на Орфей – защото тези истории (в по-голяма степен документирани) го представят като жрец, последовател на Дионис, който впоследствие се обръща към Аполон, поради което и си изпаща от Дионисовите поклоннички менадите. Вероятно все пак най-логично е Хорациевото обяснение, че в старите времена поетите просто са били наричани „синове на Аполон“. Но може и обръщането към Аполон (религиозно и идеологическо) да е оставило печат на синовна връзка в митичния разказ.

Относно майката съмнения няма – тя ни повече, ни по-малко е музата Калиопа, покровителка на епическата поезия и красноречието. За син на Орфей се посочва героят Музей (според Диодор). А по-далечният му произход възхожда към царството на Хемус и Родоп, превърнати от разгневените богове Зевс и Хера в планини заради хюбристичната дързост на двамата смъртни да се наричат един друг с имената на повелителите на Олимп. Впрочем много са местата, оспорващи си правото да бъдат родни за митично-легендарния герой – от Родопите в Тракия до Пимплея в близост до Олимп. Както вече стана дума, Орфей е свързан и с Парнас, планината, обиталище на музите. А някои източници твърдят, че е учил в Египет. Тук, разбира се, се преплитат митологемите (в емблематичните за музите и Аполон места) със зрънцата истина в легендите. Най-устойчивото прозвище на Орфей обаче си остава „Тракийският певец“, поради което и най-голяма е вероятността да е бил свързан с тракийските земи. Вергилий например описва оплакването на Евридика от дриадите в териториите от областта Епир и река Марица (Хеброс) до земите на гетите (Дунавската равнина). Но съществуват предположения, че историята за Евридика е по-късно прилепена към легендата за Орфей, а слизането му в подземното царство (Тартар) е било с цел да омае богинята Хеката (да омагьоса богинята на магията! – отново хюбристичен елемент, макар и свързан с преданието за Орфей като основател на култа към Хеката). Самото име Евридика, „Онази, чиято справедливост се простира нашироко“, напомня заглавни фрази от по-късни култове към Персефона – факт, който също работи за тази теза.

Разглеждан като жрец, Орфей се смята за основател на култа към Хеката в Егина (мистериите на Хеката), а в Лакония – на култа към Деметра Хтония и на Игрите на спасението (Сотериите). В Тайгет пък дървено изображение на Орфей свидетелства за връзката му с Елевзинските мистерии, свързани с култа към Деметра.

Най-ранните литературни свидетелства за Орфей датират от 6 в. пр.н.е. – фрагмент от две думи на поета Ибик, нарекъл героя „*onopaklyton Orphēn*“ – „Орфей, славен по име“. Не е споменаван от Омир и Хезиод. По-старите източници (с изключение на Аристотел) държат на историческото му съществуване. Документирани са и химни от Орфическите мистерии – Орфически химни. Светилищата, съхранили реликви от Орфей, са смятани за оракули, т.е. на Орфей са били приписвани и пророчески дарби.

Устойчив пасаж в митичните истории за Орфей е участието му в Похода на аргонавтите към Колхида за Златното руно (около 1400 г. пр.н.е.), което малко озадачава, като се има предвид, че първите изображения на героя са от 600 г. пр.н.е. и че той често е датиран в

7–6 в. пр.н.е. (заради последното е и логично Омир и Хезиод да не го споменават). В Похода на аргонавтите присъствието му е от особено значение, защото песента му задава ритъма на гребците, но още по-важно – той заглушава с песента си омагьосващите трели на сирените и така избавя спътниците си от гибелните им чарове. Като става дума за това епическо събитие – на Орфей се приписва и една от древните Аргонавтики (поеми, описващи Похода).

И разбира се, историята за Евридика, за която ще се говори много на тази среща... Тук само ще поставя ударение на интересните разминавания в обясненията за онова фатално обръщане назад. Евридика, любимата на Орфей, докато се разхождала в деня на сватбата със своята свита от кикони (древнотракийско племе, живяло между поречието на реките Места и Марица), била подгонена от сатир. В опита си да избяга налетяла на гнездо на пепелянки и била смъртоносно ухапана по петата. (Според друга версия в този фатален момент Евридика била преследвана от пчеларя Аристей – така е и в „Георгики“ на Вергилий. А има и вариант, запазен от Овидий, че змията я ухапва, докато танцува с наядите.) Орфей, съкрушен от смъртта ѝ, запял тъй тъжни песни, че разплакал всички богове и нимфи, те го посъветвали да се опита да омилостиви боговете на подземното царство, за да му върнат Евридика. И така и станало – песента му смилила и лодкаря Харон, който го превел през река Стикс, и Хадес и Персефона, които се съгласили да му върнат любимата, но при една условие – той да не се обръща назад, докато не излязат от подземното царство. И той наистина устоял и не се обърнал назад, докато не излязъл на горната земя – тогава мигом се обърнал, подценявайки факта, че условието се отнасяло до двамата, а Евридика вървяла след него – тоест тя още не била излязла. Този логически капан в историята е много впечатляващ. Съществува, разбира се, и по-простата версия, че Орфей се обръща да помогне на Евридика на една опасна отсечка на пътеката. Но като че ли особено интересен с критичността си е анализът на Платон. Там според Федър (в „Пир“) подземните богове са представили на Орфей само сянката/отражението на Евридика. Платон интерпретира Орфей като страхливец, който, вместо да се реши да умре, за да бъде с любимата си в подземното царство, се опитва да размекне сърцата на боговете, за да му я върнат в света на живите. Тъй като любовта му не била истинска, той не искал да умре за нея. Затова и бил наказан от боговете: първо – като му било дадено да види само сянката ѝ в подземното царство; а после – и като бил убит от жени (менадите).

Според преразказ от Късната античност на Есхиловата изгубена драма „Басариди“ Орфей към края на живота си отрекъл господството на всички богове освен на Слънцето (което той наричал Аполон).

Една сутрин отишъл в храма на Дионис на планината Пангайон, за да поздрави своя бог, но бил разкъсан от тракийските менади заради предателството си към техния повелител. Според легендата бил погребан в Пиерия. (Но гръцкият пътешественик и географ от II век Павзаний пише, че Орфей е намерил смъртта си и е погребан в Дион.) Тъй като гръцката митология е съхранила и друг подобен разказ (за Пентей и за Дионис Загрей, които също слизат в подземното царство и биват разкъсани от менади след това), има хипотези, че при смъртта на Орфей може да става дума и за жертвоприношение на Дионис; съществуват и предположения, че в Орфическите мистерии Орфей е приеман за паралелна фигура или дори за възплъщение на Дионис.

Съществуват обаче и алтернативни версии на преданието, що се отнася до мотива за любовта. Според древногръцкия поет Фанокъл Орфей още по време на похода за Златното руно чезнал от любов по младия аргонавт Калаис. Овидиевата интерпретация в „Метаморфози“ също акцентира на този елемент, като обяснява смъртта на героя с безразличието му към тракийските жени, което от своя страна се дължало или на лошия му опит, или на даден от Орфей обет – това загатва римският поет, живял в изгнание в Тракийските земи.

Така около смъртта на Орфей също се очертават две основни версии. Първата е, че той бил разкъсан от менадите, задето, потопен в мъка по Евридика, отказал да свири весела мелодия на тяхна оргия; след това обаче те на свой ред били наказани от Дионис, който ги превърнал в дървета. Втората – че бил разкъсан от тракийки от племето Кикони заради безразличието му към жените (със или без мотива за загубата на съпругата); в тази версия техните мъже ги наказали, като ги татуирали, което обяснява и обичая в някои тракийски племена жените да бъдат татуирани. Павзаний дава трети (поне) вариант на наказанието на менадите – след престъплението им река Хеликон се скрила под земята, когато убийците на Орфей се опитали да измият окървавените си ръце в нейните води.

Главата и лирата му с траурни песни се понесли по течението на река Хебър (Хеброс, Марица) към Средиземно море. Стигнали до остров Лесбос, където местните хора ритуално изгорили Орфеевата глава (това била формата на тогавашните погребения по тези места) и построили капище край Антиса в негова чест, където хората идвали да се допитват до оракула.

Лирата му била отнесена от Музите на небето и поставена сред звездите така възникнало съзвездие Лира. Музите събрали и части от тялото му и ги изгорили в Лейбетра, в подножието на Олимп, където славеи пеели на гроба му. А душата на Орфей слязла в подземното царство и отново се събрала с любимата Евридика.

Според друга легенда, както стана дума, гробът му е в Дион, близо до Пидна в Македония.

Цялата тази митологизирана смърт обаче има и още една известна версия, която силно преакцентира сюжета от тракийската към гръцката култура. А именно – че Орфей бил убит от Зевс, задето бил лъгал хората за историите и тайнствата на боговете, а също и задето ги надарил с познания (тук виждаме схемата от мита за Прометей) – става дума за медицинските, хигиенните и културните просветителски тенденции на орфизма. В тази версия ясно прозира борбата срещу жреца еретик, изповядвал религия, реформираща официалната.

На Орфей се приписват голямо количество химни, наричани орфически, в които се възхваляват божествата на природата. Те съдържат молитви и слова на почит към боговете. Предполага се, че са имали учителна функция – че чрез тях Орфей е учел хората как да почитат древните божества. Тракийският герой е останал известен и като създател на култове към Аполон и Дионис.

Предполага се също, че учението му е било не на последно място и опит да бъдат облагородени тракийските нрави, че чрез него се е опитвал да научи тракитена по-висока хигиена, да развие медицинските им познания и духовната им култура. Сред даровете на Орфей са: медицината (която обикновено се свързва с Асклепий/Ескулап и Аполон), писмеността (приписвана на Кадъм), земеделието (където Орфей е посредник от Деметра към хората – роля, традиционно приписвана на елевзинския герой Триптолем). Успоредно с това протичат по-ефектните митологеми за пророка и магьосника Орфей, разбира се.

Във връзка с всичко това Орфей е смятан от изследователите за реформатор на старогръцката/тракийската религиозна доктрина и царска идеология. Отражение на това схващане са частите от неговата легенда, свързани с подземното царство, отвъдния живот и безсмъртието – всички онези „нарушения“, престъпления на правилата на живота и смъртта, заложили в сюжета на преданието. Вероятно неговата реформаторска дейност е била и действителната причина за смъртта му.

Първите изображения на тракийския герой са от 600 г. пр.н.е. Досега са известни общо 92 негови изображения върху атически вази. Документирането на митовете и легендите за Орфей дължим на древните елини, макар че не е ясно в каква степен в процеса на това документиране са работили и механизмите на културното присвояване – на опита да бъде асимилирана културата на траките.

Elka Dimitrova

IN THE TRAILS OF ORPHEUS

Introductory Lecture

So, who was Orpheus?

A singer and a poet, capable of conquering the living nature with his songs and of awakening the dead one to life? (This, of course, is the myth which – in its different versions – will be discussed in more detail further down in this text.)

A healer surrounded by followers who used to treat by unusual methods – herbs, songs, spells? (There is evidence of Orphic medical tables.)

A charismatic priest who built a community of followers, with their cults, rituals and a specific way of life? A central figure in a community that confessed some versions of ancient Greek and Thracian paganism, rearranged the pantheon, engaged the Olympic gods in relationships different from the previously known – thus forming the most significant heretical movement within Ancient Greece and Ancient Thrace? Or a priest, who left Dionysus in order to turn to Apollo, and was torn apart by the Maenads/Bacchantes, the Dionysus followers? (These hypotheses are based on written sources, too.) The followers of Orphism did not eat meat or drink wine – to them, wine was only a symbol, which resembles Christianity; they lived ascetically and relatively separated from the world of the others; they believed in the ecstatic connection (“enthusiasm”) with God, thereby acquiring mystical knowledge – which reminds of the dervish teaching and of some other religious practices. Typical for Orphism was its *sōma – sēma*, or body – tomb concept, which saw the body as a prison or tomb in which the soul – a divine element akin to the gods – is incarcerated (another, this time – conceptual, analogy with the future religion of Christianity). In short, the Orphics created an ascetic mystical sect. A later adept and reformer of its was the Greek mathematician Pythagoras, the way Orpheus was most likely a reformer of Dionysian religion. Through Pythagoras, elements of Orphism have entered into Plato’s philosophy and into some subsequent mystic-religious philosophies.

And finally – maybe Orpheus was a Thracian king who had threatened the power of the Greek poleis by his project to unite many Thracian tribes? Maybe that was why the act of his mythologizing went in the direction of art, not in the direction of the political power, because it was safer to glorify him as a singer and to keep his political power shadowed.

What is the most remembered from the story of Orpheus is probably what is the farthest from the truth – the loving singer who descended into the underworld in order to return his beloved back to life... he failed, saddened and the maenads tore him into pieces.

According to some – a son of god Apollo, according to others – a son of the Thracian king Oeagrus: as early as in the very beginning of the story, a fundamental hesitation is set – as if resembling a metaphor of the urge by which Orphism rearranges the ancient Greek mythology into new kinship relations between its gods. And we, in the very beginning, should note that there are two (though quite interlaced) sets of stories about Orpheus – a Greek and a Thracian one, and that the variations most often reveal their origin themselves.

According to Pindar (517 – 438 BC) and Apollodorus (180 – 110 BC), he was the son of Eagar. Interestingly, while writers and poets seem to be inclined to the human explanation of Orpheus's origin, the historian Diodorus Siculus (90 – 30 BC) feels obliged to sum up the other thesis as an equal one – the thesis of the divine origin, – while explaining the supernatural abilities of the hero as inherited from Apollo – the god of art and the healer, and of course – the god associated with the sun and light, which will become the key symbols of Orphism.

This connection also explains the extraordinary golden lyre of the hero – received from the divine father-patron. (Although even in the version with Oeagrus as a father, the relationship with Apollo remains, through Orpheus's mother, the Muse Calliope who took him to Parnassus, to his sisters, where he receives the Apollo's gift. Apollo's lyre, on its behalf, contains indications of another essential connection: it was invented by Hermes and was perfected by Orpheus who added two more strings to it – from seven they became nine, so that they matched the number of Muses.)

The version about Apollo being his father slightly conflicts the stories about the priest hypostasis of Orpheus – as these stories (having been documented to a big extent) represent him as a priest who had been a follower of Dionysus and later turned to Apollo, for which he paid with his life to Dionysus's followers, the Maenads. Probably, the most logical opinion is yet Horace's explanation that in the old times, poets were just called "Apollo's sons". Or maybe the turn to Apollo (both religious and ideological) had left the stamp of the father-and-son relationship in the mythical story?

As about the mother, there is no doubt – she was nobody else but the Muse Calliope, the patron of the epic poetry and eloquence. As Orpheus's son the hero Musaeus is mentioned (according to Diodorus). The farther origins of the Thracian singer went back to the kingdom of king Haemus and queen Rhodope, turned by the angry gods Zeus and Hera into mountains, because

of the hubristic boldness of the two mortals to call each other the names of the Olympic rulers. However, there were many places claiming to be native to the mythical-legendary hero – from the Rhodope Mountains in Thrace to Pimpleia near Olympus. As it has already been said, Orpheus was also associated with Parnassus, the mountain where the Muses lived. And some sources say that he had studied in Egypt. Here, of course, the mythologems (in the emblematic places of the Muses and Apollo) intertwine with the grains of truth in the legends. However, the most persistent sobriquet for Orpheus remains "the Thracian Singer", which makes us think that he was most likely related to the Thracian lands. Virgil, for instance, described the Dryads weeping for Eurydice in the territories from the area of Epirus and the river of Hebrus (Maritsa) to the lands of the Getae (the lower Danube region). But there is a hypothesis that the story about Eurydice was later adhered to the legend of Orpheus, and that his descent into the underground kingdom (Tartar) was aimed at enchanting the goddess Hekate (to enchant the goddess of magic – another element of hubris, even though connected to the belief of Orpheus being a founder of the cult of Hekate). The very name of Eurydice, "She whose justice extends widely", recalls the headline phrases of later cults to Persephone, a fact that also works for this thesis.

Investigated as a priest, Orpheus is considered to be the founder of the Hekate cult in Aegina (the mysteries of Hekate), and in Laconia – as a founder of the cult of Demeter Chthonia and of the Kóres Sôteiras ("Saviour Maidens", the Games of Salvation, Soteria). Also, in Taygetus, a wooden image of Orpheus was said to have been kept by Pelasgians in the sanctuary of the Eleusinian Demeter.

The earliest literary reference to Orpheus is a two-word fragment of the sixth-century BC lyric poet Ibycus: onomaklyton Orphên ("Orpheus famous-of-name"). He was not mentioned by Homer and Hesiod. Older sources (except for Aristotle) hold on to his historical existence. There are also hymns from the Orphic Mysteries documented – Orphic hymns. The sanctuaries which have preserved relics of Orpheus are considered to be oracles; i.e. Orpheus had been attributed prophetic gifts as well.

A constant passage in the mythic stories about Orpheus is his participation in the Argonauts' Journey to Colchis to fetch the Golden Fleece (around 1400 BC), which puzzles a little, if we take into account that the first images of the hero are from 600 BC and that he is often dated in 7-6 BC (because of the latter, it is logical that Homer and Hesiod did not mention him). During the Argonauts' Journey, his presence was particularly important, because his song set the rhythm of the rowers, but more importantly, the sounds of his music drowned the enchanting songs of the Sirens, thus rescuing Orpheus's companions from the devastating charm of the magic creatures. When it comes to this epic event, one of the ancient Argonauticas (poems describing

the Journey) was also attributed to Orpheus.

And, of course, the story about Eurydice, which will be talked a lot about during this meeting... Here, I will only emphasize the interesting discrepancies in the explanations of that fatal turning back. Eurydice, Orpheus's beloved, while she was walking on their wedding day with her Cicones (a Thracian tribe which lived between the valleys of the Mesta and Maritsa rivers) was set upon by a satyr. In an attempt to escape, she fell into a nest of vipers and was lethally bitten on her heel. (According to another version, Eurydice was chased by Aristaeus, the hero beekeeper – so is in Virgil's "Georgics". And there is also a version saved by Ovid, according to which the snake bit her while she was dancing with the naiads.) Orpheus, crushed by her death, sang such sad songs that he made all the gods and nymphs cry, they advised him to try to make the gods of the underworld feel sympathy and return Eurydice back to him. And so it happened – his song made compassionate both the ferryman Charon, who led him through the river of Styx, and Hades and Persephone, who agreed to return his beloved, but on one condition – he should not turn back until they came out of the underground kingdom. And he really stood and did not turn back, until he came to the upper ground – then he turned back, underestimating the fact that the condition was for the two, and Eurydice was following him – that is, she had not gone out yet. This logic trap in history is very impressive. There is, of course, a simpler version – that Orpheus turned to help Eurydice on a dangerous section of the path. In this consequence, Plato's analysis seems to be particularly interesting for its criticism. There, according to Phaedrus (in "Symposium"), the infernal gods only "presented an apparition" (shadow/reflection) of Eurydice. Plato interprets Orpheus as a coward who, instead of deciding to die in order to be with his beloved in the underground kingdom, tries to soften the hearts of the gods, so that they give her back to him in the world of the living. As his love was not real, he did not want to die for it. That is why he was punished by the gods: first – by having been given to see only her shadow in the underworld; and then – by being killed by women (the Maenads).

According to a Late Antique summary of Aeschylus's play *Bassarids* (the original of which was never found), Orpheus, towards the end of his life, made a radical change of his religious views, disdaining the worship of all gods except the Sun, whom he called Apollo. One morning, he went to the oracle of Dionysus on Mount Pangaion – to honour his god, and was torn apart by the Thracian Maenads for his betrayal to their master. This legend says that he was buried in Pieria. (But the Greek traveler and geographer from the 2nd c. Pausanias wrote that Orpheus met his death and was buried in Dion.) Since Greek mythology has preserved similar stories (about Pentheus and Dionysus Zagreus, who also descended into the underworld and were torn by Maenads thereafter), there are hypotheses that the murder of Orpheus

might have been a ritual sacrifice to Dionysus; and it has been speculated that the Orphic mystery cults regarded Orpheus as a parallel figure or even as an incarnation of Dionysus.

There are, however, alternative versions of the story, as it concerns the motive of love. According to the ancient Greek poet Phanocles, Orpheus, during the Golden Fleece Journey, suffered a desperate love to the young Argonaut Calais. Ovid's interpretation in *Metamorphoses* also stresses on this element, explaining the hero's death by his indifference to the Thracian women, which, in its turn, was due either to his bad experience or to his vow – this is what the Roman poet exiled in the Thracian lands implied. So, there are two main versions of Orpheus's death. The first one is that he was torn apart by the Maenads, because, being immersed in sorrow for Eurydice, he refused to play cheerful melodies to their orgy; but then they were in turn punished by Dionysus who transformed them into trees. The second version is that he was torn apart by Thracian women from the tribe of the Cicones because of his indifference to women (with or without the motives of the lost wife); in this case, the husbands punished the women by tattooing them, which explains the custom of some Thracian tribes to tattoo the women. Pausanias gives a third (at least) version of the punishment of the Maenads – after their crime, the river Helicon sank underground, when the women that killed Orpheus tried to wash off their blood-stained hands in its waters.

His head and his lyre, with mourning songs, floated along the Hebrus river (Maritsa) to the Mediterranean Sea. They arrived at the island of Lesbos, where the local people ritually burned Orpheus's head (that was the form of the burial in those times at those places) and built a shrine near Antissa in his honour, where people came to consult the oracle.

His lyre was taken by the Muses to Heaven and placed among the stars, thus Lyra constellation appeared. The Muses also gathered the pieces of his body and buried them at Leibethra, at the foot of Olympus, where the nightingales sang at his grave. And the soul of Orpheus descended into the underground kingdom and finally reunited with his beloved Eurydice. After the river Sys flooded Leibethra, the Macedonians took his bones to Dion – which caused the legend of Orpheus's death in Dion (near Pydna in Macedon).

This mythologized death, though, has yet another version, which strongly moves the stress of the plot from the Thracian to the Greek culture. According to it, Orpheus was killed by Zeus because he had lied to people about the stories and mysteries of the Olympic gods, and also for giving them knowledge (here we see the scheme of the myth of Prometheus) – it is about the medical, hygienic and cultural enlightening tendencies of Orphism. This version clearly demonstrates the struggle against the heretic priest who professed a religion that reformed the official paganism.

A large number of hymns in which the deities of nature were praised have been attributed to Orpheus – the so-called Orphic hymns. They contain prayers and words of reverence for the gods. They are supposed to have had a teaching function – most probably through them Orpheus taught people how to worship the ancient deities. The Thracian hero has remained famous for creating cults to Apollo and Dionysus.

It is also supposed that his teaching was, last but not least, an attempt Thracian morals to be enriched and civilized, as well as Thracian people to be taught higher hygiene, their medical knowledge and spiritual culture to be developed. Among the gifts of Orpheus to people, that we should mention, there were: medicine (usually associated with Asclepius and Apollo), writing (traditionally credited to Cadmus) and agriculture (where Orpheus was a mediator of Demeter to humans – a role traditionally attributed to the Eleusinian hero Triptolemus). In parallel with this, the more attractive mythologems of the Prophet and the Sorcerer Orpheus were popularized, of course.

In connection with all this, Orpheus has been considered by the researchers as a reformer of the Ancient Greek/Thracian religious doctrines and royal ideologies. The implications of this concept are the parts of his legend, relating to the underground kingdom, the afterlife, and immortality – all those “violations”, transgressions of the rules of life and death, laid down in the story of the tradition. Perhaps, his reformist activity was, in fact, the real cause of his death.

The first images of the Thracian hero are from 600 BC. Up to now, 92 of his images drawn on vases have been known. Documenting the myths and legends of Orpheus is due to the ancient Hellenes, although it is not clear to what extent in the processes of this documentation the mechanisms of cultural appropriation and the attempts to assimilate the culture of the Thracians have worked.

Елена Диварова (България)

Родена през 1963 в Брестовица, България. Живее и работи в Пловдив. По образование е филолог. Пише поезия, очерци, репортажи и литературна критика. Автор на 4 книги, 3 от тях с поезия. Превежда съвременни руски поети. Публикува в България, Германия, Полша, Русия и Сърбия. Работи за периодическите издания на Арменската общност в България. Член на Съюза на българските писатели, Съюза на научните работници, Съюза на българските журналисти и Дружеството на пловдивските писатели.

ДА МИНЕ ЦАРЯТ

*Кралю-порталю,
отвори порти,
да мине царят –
царят господарят...*

Напяваме и обикаляме в два симетрични кръга. Това сме ние – децата от махалата. С вдигнати ръце правим арка – портал, през който да мине поредното дете, което на свой ред за няколко мига е цар. Не осъзнаваме древния смисъл, но го носим в себе си и следваме идеята за кръга, защото кръгът е всеобщ модел, той е слънцето, хлябът, той е змията, захапала опашката си, той е времето, което е и не е. Всички заедно повтаряме древни броилки, напеви, думите се променят, на мястото на едната идва друга, едва ли е останала някоя дума от тези игри отпреди хиляда, две хиляди, три хиляди години... Но целта е същата. Да си част от кръга, да минеш през портала – от другата страна, в другия свят, да се промениш, да се преродиш, да възкръснеш.

*...лъжичка, паничка,
тенджерата, капак,
по-хлу-пак! –*

завършва поредният кръг, поредното завъртане, двама по двама правим обръч със своите два чифта ръце, затваряме го и го разтваряме, затваряме го и го разтваряме...

Времето е и не е. Напяваме, наричаме и броим годишните му кръгове, които се вият по площада – сватбени хора, празнични хора, зимни и летни. Ние сме същите онези хора, които преди хиляди години въртяха колелата на хората, на колесниците, на водениците. Ние сме същите

деца. Събираме и въртим живота си: „...лъжичка, паничка, тенджера, капак, по-хлу-пак!“ И захлупваме времето! То е това, което сложиш в гърнето. Ако нищо не сложиш – няма време. Няма портал, няма цар. И децата пак тичат, бързат да играят, хващат се за ръце и правят кръг, правят свят, коронасват. Те не знаят колко е важна тази работа. Не знаят ли? Пеят, броят, наричат, раждат времето, което изчезва и пак се появява в думата, в обръча от два чифта ръце. Кавал и гайда, тесла, отвес, вретено, кука и канатица, две стъпки, три. Време! Ври мигът – идва, отива, вретеното се върти, „На ти, врано, млечен зъб, дай ми железен!“ Връщаш се оттам, накъдето съм се запътил аз, а децата растат, стават родители, редят песни, строят, плетат и раждат. „Отвори порти да мине царят!“ Ти, владетелю на миговете, господарю на тук и отвъд, отвори сега портите, пусни ни да пресечем реката на забравата и като хванем за ръка другия, с него да излезем на светло. Отвори ни слуха да чуем онази песен, която връщала мъртвите. Повикай ни и ние ще се отречем от илюзиите и ще дойдем при тебе, ще седнем кротко в краката ти да слушаме и да чуем как пониква поредният кръг; ще седнем кротко в краката ти да слушаме и да чуем кои сме и защо сме; ще седнем кротко в краката ти да слушаме и да чуем напевите и наричанията, твоите стъпки, защото, като минаваш през времето, ти го побеждаваш, побеждаваш смъртта и ето – тук си.

Elena Divarova (Bulgaria)

Born in 1963 in Brestovitsa, Bulgaria. Lives and works in Plovdiv. Specialist in philology. Author of 4 books, 3 of them with poetry. Translator of contemporary Russian poetry. Publishes in Bulgaria, Germany, Poland, Russia, Serbia. Freelancer in the periodicals of the Armenian community in Bulgaria. Member of the Union of Bulgarian Writers, the Union of Bulgarian Scientists, the Union of Bulgarian Journalists, the Association of Plovdiv Writers.

LET THE KING PASS

*You, King–Portalkeeper,
open the portal,
so that King passes –
the King – the Lord...*

*(Kralyo-portalyo,
otvori porti,
da mine tsaryat –
tsaryat gospodaryat...)*

We sing and go round in two symmetrical circles. This is us – the children from the neighborhood. With arms raised, we make an archway – a portal through which the next child will pass, who, in his or her turn, will be a King for a few moments. We do not realize the ancient sense, but we carry it in ourselves, and follow the idea of the circle, because the circle is a universal model, it is the Sun, the bread, the snake having bitten its own tail, it is the time that is and is not.

All together, we repeat the old rhymes and chants; the words change, one replaces another, there is hardly a word left the way it used to be – in these games having originated a thousand, two thousand, three thousand years ago... But the aim is the same. To be a part of the circle, to pass through the portal – on the other side, in the other world, to change, to rebirth, to raise again.

*...a scoop, a pan,
a pot, a lid,
co-ver-it!*

*(...lazhichka, panichka,
tendzhera, kapak,
po-hlu-pak!) –*

the next circle finishes, the next round, two by two, we make a hoop with our two pairs of arms, we close it and open it, close it and open it...

Time is, and it is not. We sing, we foretell it and we count its annual circles which twist in the square – wedding round dances, festive round dances, winter and summer ones. We are the same people who, thousands of years ago, used to turn the wheels of the round dances, of the chariots, of the mills.

We are the same children. We collect and spin our lives: "...a scoop, a pan, a pot, a lid, co-ver-it!" And we cover the time! It is what you put in the pot. If you do not put anything – there is no time. No portal, no King. And the kids are running again, hurrying to play, holding hands and making a circle, making a world, crowning. They do not know how important this work is. Do they not know? They sing, they count, they foretell, they give birth to the time which disappears and appears again in the word, in the hoop of two pairs of arms. Pipe and bagpipe, adze, plumb, spindle, hook and stripe, two steps, three. (Kaval i gayda, tesla, otves, vreteno, kuka i kanatitsa, dve stapki, tri.) Time! The moment boils – it comes and goes, the spindle spins, "Here you are, crow, a milk tooth, give me an iron one, brand new!" You return from there to where I'm headed, and the children grow up, they become parents, they make songs, build, knit and give birth. "Open the portal, so that King passes!" You, Ruler of moments, Lord of here and beyond, open the portal now, let us cross the river of oblivion, and having grasped the other's hand, to get out, into the light together. Open our hearing to hear that song which, they say, was able to return the dead. Call us and we will deny the illusions, and we will come to you, we will sit quietly at your feet to listen and hear how the next circle grows; we will sit quietly at your feet to listen and hear who we are and why we are; we will sit quietly at your feet to listen and hear the chants and the foretellings, your steps, for as you pass through time, you overcome it, you overcome death, and here – you are.

Димитрис П. Краниотис (Гърция)

Роден през 1966 в Стомио, Гърция. Завършва медицина, работи като лекар. Доктор по литература. Автор на 9 книги с поезия. Преведен на 25 езика. Главен редактор на международната антология „Световна поезия 2011“. Носител на множество международни награди за поезия. Председател на XXII Световен конгрес на поетите (Гърция, 2011) и на Дружеството на световните поети. Директор на Фестивала на средиземноморските поети. Посланик на Гърция на „Поети на света“ (Чили). Член на Националното общество на гръцките писатели, Гръцкото литературно дружество, Гръцкия ПЕН, Световното поетическо движение. Академик на Академия Тиберина и на Международната микенска академия.

ФИГУРАТА НА ОРФЕЙ: МЕЖДУ МИТА И МИГА

Митът за Орфей е един от популярните гръцки митове. Може би една от най-вдъхновяващите фигури на класическата митология е Орфей. Той бил син на Аполон и Калиопа, една от музите. Като младеж се научил да свири на лира от баща си, покровител на изкуството. И така, с такова родословие и възпитание, от него се очакват велики дела.

Митът разказва, че Орфей отишъл в Хадес, за да отведе жена си от Плутон – владетеля на подземния свят. Той използвал омагьосващата си музика и очарователния си глас, за да накара Плутон и съпругата му да изпитат съчувствие и така да ги убеди да пуснат Евридика обратно в света на живите. Сред най-завладяващите сцени в тази история е уговорката на Орфей с Плутон, че Евридика ще го последва, но той не бива да се връща обратно, докато не стигне до живия свят, защото Плутон иска да изпита вярата на Орфей в Евридика. За съжаление, Орфей се обръща да погледне Евридика една крачка преди края на пътя, защото не е сигурен дали го следва. Евридика се превръща в сянка и Орфей никога вече не ще я види.

Най-големият музикант на света стигнал до лош край, отчасти в резултат на своята тежка меланхолия. Група нимфи – в разгара на една Дионисова оргия – го забелязва. Те пожелават той да изпее по-игрива мелодия. Орфей обаче ги пренебрегна, продължавайки да свири траурни песни, все още погълнат от скръбта си. Менадите се ядосват, дори озверяват. Една от тях хвърля копие то си по него; очаровано от музиката обаче, копие то пада точно на земята пред

певица. В този момент развълнуваните нимфи се разпалват; с викове заглушават музиката му. Така той остава беззащитен и те го разкъсват, разпилявайки останките му сред дивата природа.

Сянката на Орфей, подобно тази на Евридика преди него, слиза в Хадес. Там двамата влюбени се събират отново; в този тягостен и мрачен свят, те отново познават щастието във взаимната си прегръдка и Орфей запява своите радостни песни.

Учените познават гръцката митология като сборот приказки за богове и герои, като обръщат детайлно внимание на взаимоотношенията между човешките същества и боговете и на отношенията между самите богове. Свръхестествените явления, контролирани от боговете, стават човешкото обяснение за природните събития. Докато някои критици и литературни историци разглеждат ролята на човешките същества в гръцката митология просто като съдба на пешки в играта на боговете – има и такива, които настояват, че хората имат друго значение в митологията, като им отдават повече достойнство и приписват по-голяма значимост на техните предначертани роли. Според тях хората често биват използвани за контрол или като контраст на силата и властта на боговете. Онези, които познават митровете на Орфей например, могат да поставят въпроса дали той е просто инструмент, използван от боговете, конструиран само за да покаже силата на боговете и смъртта, или в неговата парадигма е заложена целта да прослави своя вид.

За да стигнем до заключение по този въпрос, трябва да се направи преглед на живота, историята и ролята на Орфей. Приказката за Орфей се е предавала през цялата история и критическите възгледи и мнения на поколенията по отношение на присъствието му като фигура в гръцката митология са се променяли в хода на вековете. Изследователите наричат Орфей син на музата Калиопа, покровителка на епическата поезия и красноречието. Неговият баща често е оспорван. Обикновено тази роля се приписва на Аполон, бога на музиката и светлината, или на тракийския цар Еагър. Както и други хора в гръцката митология, Орфей е надарен от боговете със свръхестествени сили. Орфей се превръща в най-великия музикант сред смъртните. Той свири и пее толкова въздействащо, че дърветата се изкореняват и се тълпят около него, камъните омекват и се движат под краката му, за да ги облекчат. Животните застават в страхопочитание към музиката му.

Какъв урок има в историята на Орфей? Какво означава тя за тези, които страдат от депресия? Е, Орфей очевидно е бил най-известната жертва на депресията в класическия свят. Неговата меланхолия (това е гръцкият термин за депресията) се поражда от неговата чиста любов към Евридика и копнежа към нея.

Митът за Орфей вдъхновява огромна мистична школа. Гръко-римските мистици смятат, че Орфей е постигнал висотата на своето изкуство в резултат на своята меланхолия. От тъгата му, вярват те, идва голямата красота, способна да развълнува дори сърцата на боговете. С толкова много думи те признават връзката между депресия и творчество, между тъга и вдъхновение.

Меланхолията на Орфей вдъхновява мнозина да постигнат върхове. Питагор, прочутият математик и философ, подражава ревностно на Орфей, като живее в отшелничество за дълги периоди, потопен в дълбоко съзерцание. Много други учени на свой ред са били вдъхновени от Питагор. Той създава философска школа, базирана на идеалите на Орфей.

Въз основа на горното някой може да заключи, че литературният мит на Орфей е тематично комплексен и няма единна форма или персонаж. Той се трансплантира в различни изкуства и литературни жанрове и излъчва изобилие от сигнали (реални или символични).

По този начин митът създава нови значения, които творецът трябва да предаде. Преходът от митичния разказ към буквалната или художествената реалност се осъществява по различни начини и неговите елементи се увеличават, намаляват или се модифицират от твореца според неговите естетически или идеологически предпочитания. От твореца зависи да реши как ще интерпретира елементите на митичния разказ, за да определи неговите устойчиви точки, неговите променливи и освен това – да реши дали ще го възпроизведе буквално, или ще се обърне към модернизацията му. И така, митът за Орфей понякога бива възпроизвеждан буквално, а друг път варира, като получава различни символни натоварвания.

И накрая, чрез мита за Орфей, стигаме до въпросите на любовта, щастието, страданието, живота и смъртта. Има много режисьори, художници, музиканти, композитори, поети – автори, които заемат мита за Орфей, за да изразят своите вътрешни въпроси в контекста на човечеството и общочовешките проблеми.

Dimitris P. Kraniotis (Greece)

Born in 1966 in Stomio, Greece. Graduated medicine, works as a medical doctor. Doctor of Literature. Author of 9 poetry books. Translated in 25 languages. Editor of the international anthology "World Poetry 2011". Winner of many international poetry awards. President of the 22nd World Congress of Poets (Greece 2011) and of the World Poets' Society, Director of the Mediterranean Poetry Festival (Greece), Greek ambassador at "Poets of the World" (Chile) and member of the National Society of Greek Writers, the Hellenic Literary Society, Greek PEN, the World Poetry Movement. Academician of Tiberina Academy and the International Mycenaean Academy.

THE FIGURE OF ORPHEUS: BETWEEN MYTH AND MOMENT

The myth of Orpheus is one of the popular Greek myths. Perhaps, Orpheus was one of the most inspiring figures of classical mythology. He was a son of Apollo and Calliope, one of the Muses. In his youth, he was taught to play the lyre by his father, the patron of arts. So, with such a pedigree and upbringing, great things were expected from him.

The myth is about Orpheus going to Hades to take his wife back from Pluto – the ruler of the underworld. He uses his fascinating music and charming voice in order to make Pluto and his wife feel sympathy and thus to persuade them to release Eurydice back to the living world. The most compelling scene is when Orpheus makes an agreement with Pluto, that Eurydice will follow him behind, and he will not look back, until they reach the living world. This way Pluto wanted to test Orpheus's trust in Eurydice. Unfortunately, Orpheus turned back to look at Eurydice one step earlier, because he was not sure if she was following him. Eurydice turned back to shadow, and Orpheus was not able to see her again.

The world's greatest musician came to a bad end, partly as a result of his intractable melancholy. A group of nymphs – in the throes of a Dionysian celebration – noticed him, and asked him to sing a more playful tune. He ignored them, continuing to play a mournful air, still consumed by his grief. They became frenzied, and even angry. One of them hurled a spear at him; charmed by his music, though, the spear fell harmlessly to the ground before him. At this, the frenzied nymphs went wild; they screeched at him, drowning

out his music. Thus, he was rendered defenseless, and they tore him apart, scattering his body through the wild.

Orpheus's shade, like Eurydice's before him, came down to Hades. There, the two lovers reunited; in that dark and gloomy realm, they met, again, happiness in each other's arms, and then Orpheus started singing songs of joy.

Scholars know Greek mythology as a collection of tales regarding gods and heroes, detailing specifically the interactions between human beings and gods and the interactions between gods themselves. Supernatural phenomena in the hands of the gods became the human explanation for natural events. While some critics and literary historians view the role of human beings in Greek mythology as that of simply pawns in the gods' design, there are still others who argue, defending the importance of humans in the myths, giving them more dignity and seeing a bigger purpose in their roles. Humans were often used for the sake of the control or as a contrast to the power and might of gods. Those familiar with the myth of Orpheus, for example, may question whether he was simply a tool used by the gods, constructed simply to show their power upon life and death, or if his paradigm was meant to glorify his kind.

In order to come to a conclusion on this question, an investigation of Orpheus's life, story and role must be made. The tale of Orpheus has been retold throughout history, and the critical views and opinions of many generations about his presence as a figure in the Greek mythology have changed during the centuries. Intellectuals call Orpheus a son of the Muse Calliope, the patron of the epic poetry and eloquency. Who was his father, is often disputed, usually his father is described as either Apollo, the god of music and light, or Oeagrus, a king of Thrace. Like some other humans in Greek mythology, Orpheus was given supernatural powers by gods. He turned out to be the greatest musician ever. He played and sang so well, that trees rooted themselves out and surrounded him; stones softened and moved under his feet, to cushion them. Animals stood in awe of his music.

What is the lesson in the story of Orpheus? What does it mean for those suffering from depression? Well, Orpheus was clearly the most famous victim of depression in the classical world. His melancholy (that's the Greek term for depression) was born of his pure love for Eurydice and his longing for her.

The myth of Orpheus inspired a vast school of mysticism. Greco-Roman mystics interpreted Orpheus as someone who have achieved the high level of his art due to his melancholy. It was his grief, they believed, that gave the great beauty to his art, so that it moved even the hearts of gods. In so many words, they acknowledged the connection between depression and creativity, between sadness and inspiration.

The melancholy of Orpheus inspired many to achieve excellence.

Pythagoras, the famous mathematician and philosopher, copied Orpheus, dwelling apart from others for long periods of time, in deep contemplation. In turn, many other scholars were inspired by him. Pythagoras established a school of philosophy based upon the ideals of Orpheus.

Based on the above, someone can realize that the literary myth of Orpheus is thematically complex and it doesn't have a single form or character. It has been transplanted in different kinds of art and literary genres, thus sending various signals (real or symbolic ones).

In this way, the myth helps the artist to create new meanings. The passage from the mythic narration to the literary or artistic reality has been done in different ways and its elements have been magnified, reduced or modified by the authors, according to their aesthetic or ideological preferences.

It is up to the creator to decide how he or she will treat the elements of the mythical narration, in order to define its stable points, its variables and furthermore to define the true reproduction or the modernization of the myth. So, sometimes, the myth of Orpheus is reproduced truly, and other times, it is differentiated by receiving various symbolisms.

Finally, through the myth of Orpheus, we come to the issues of love, happiness, suffering, life, and death. There are many film directors, artists, musicians, composers, poets – authors who borrow the myth of Orpheus to show their beliefs in the context of humanity and man's issues.

Лор Камбо (Франция)

Френска пианистка и писателка. Живее в Париж, преподава вокално аккомпаниране в Парижката консерватория. Автор на 8 книги, сред които поетическите: „Лунатични булеварди“, „Дом във ваната“, „Облаци от обикновени времена“, „Латифа, малкото момиченце, което плачеше думи“, „И върхът на ангелите“, „Ножът в прегръдката“. Участвала е в няколко международни фестивала. Награди: „Понсетон“ на Обществото на писателите, „Симон Ландри“ и „Найжи Нахман“ (2015).

ГРОБЪТ НА ОРФЕЙ 2018 И НА ВСИЧКИ БЕЖАНЦИ ОТ МАРЕ НОСТРУМ

*И тя вървеше с бога за ръка,
препъвана от дългия саван,
несигурна, но кротка, търпелива.
Райнер Мария Рилке¹*

От топлия уют на песенния си пашкул
разбунваше ти духовете на земята и водите
спираше падащите камъни
и морето даже утихваше в устата ти

От първия си дъх изгнаник
Орфее
в златния затвор на своята лира
от главата си откъсната и сънна
от главата си благословена, скитнишка
разпръсни над нас
песента си за този свят

Във водите смъртоносни
малки релефни камъчета
оргия вакханки
от речни камъчета звуци
окръглени в морето

¹ Из „Орфей. Евридика. Хермес“ на Р. М. Рилке. Превод – Стоян Бакърджиев

Laure Cambau (France)

French pianist and writer. Lives in Paris, teaches at the Conservatory of Paris. Author of 8 books, among them the poetry ones: "Lunatic Boulevards", "Home in the Bath", "Clouds of Ordinary Time", "Latifa, the Little Girl Who Cried Words", "And the Tip of the Angels", "The Knife in the Embrace". Prizes: "Poncetton" prize of the Society of Men of Letters, "Simone Landry" and "Naji Nahman" (2015).

Срещни покой
в спираловидната прегръдка на Балканите
сетна омая с вкус на сяр
хипноза
сетно пътуване към вкус омаен
в ясен ден
от преизподните на океан от червеи прояден
ето отеква диханието ти над нас.

Париж, април 2018

THE TOMB OF ORPHEUS 2018 AND OF ALL MARE NOSTRUM REFUGEES

But now she walked beside the graceful god,
her steps constricted by the trailing gravecloths,
uncertain, gentle, and without impatience.
Rainer Maria Rilke ²

Cozily within the warmth of your chrysalis song
you challenged the spirits of the earth and the waters
stopped falling stones
and even the sea fell asleep in your mouth

A refugee from the first breath
Orpheus
in the golden prison of your lyre
from your sleepy detached head
from your blessed nomadic head
radiate here above
your song of this world

In deadly waters
small embossed bones
Bacchantes orgy
small pebbles' sound
rounded by the sea

² From «Orpheus. Eurydice. Hermes» by R. M. Rilke. Translation – Stephen Mitchell

Джордж Уолъс (САЩ)

Find a rest
in the spiral of the Balkan arms
a last vertigo with a taste of sulfur
hypnosis
a last trip to the taste of vertigo
on a clear day
from the depths of a worm-eaten ocean
here resounds your breath from here above.

Paris, April 2018

Роден през 1949 в Ню Йорк, САЩ. Един от най-продуктивните поети на нийоркската сцена, „битник от следващо поколение“. Водещ изпълнител в постбийт перформанса. Автор на 31 книги. Преведен на над 20 езика. Поезията му е ценена заради уитмановския простор и фресковата си свежест, смесването на боп прозодия и сюрреалистичен коментар с експанзивния американски глас. Редактор на сп. „Поетрибей“ и „Страхотно време за медия“. Писател на творческа резиденция в родното място на Уолт Уитман. Награди: „Чарлс Уилям Пост Поетри“, „Поезия на синята светлина“, „Комплект за поезия“, Голямата награда на „Дни на Наим“ и др. Първи поет лауреат на окръг Съфолк, Ню Йорк, 2003; Лауреат на Националния бийт фестивал, 2015.

ТУК ДЕБНЕ ОПАСНОСТ: ОРФЕЙ, ХВАНАТ МЕЖДУ МИТА И МИГА

Като артист, практикуващ изкуството на перформанса – писане на поезия и четене на поезия пред публика, – за мен беше своеобразно предизвикателство да формулирам някои мисли за извечната история на Орфей, за нейната връзка с ролята на художника в посредничеството между мита и мига. А навлизането в подобен процес доведе и до постигането на някои практически прозрения.

Казвам „перформанс“, тъй като гледам на акта на писане на стихотворение или на прочитането му на глас като на перформанс „във времето“ – точно толкова, колкото пеенето на песен, танцуването на танц или изявата на художник, практикуващ живописата на действието, е перформанс „във времето“.

Казвам „предизвикателство“, тъй като не съм нито теоретик, нито артист, който се опира на теорията, а по-скоро аудио-дидактик. Осъден да изтегли своя занаятчийски конец от магическата нишка. За да се издигна нагоре, изкачвах хлъзгаво нанагорнище, катерих се по Яковата стълба, отрупана с поетически ангели, – тласкан от любопитство, интуиция и инатливо романтическо настояване за вътрешната легитимност на субективната художествена представа.

И казвам „практически прозрения“, защото съм беден и прост американски прагматик, непрекословен роб и слуга на Светия Граал на функционалността.

За щастие, обектът, който ми бе предоставен, направи процеса лесен и аз съм щастлив да изгубя няколко мига от безценното ви време, за да споделя мислите си.

Първото нещо е следното – разстоянието между мита и мига. Това беше по-лесната част. В крайна сметка, това е основната територия, в която един художник трябва да работи. Служейки за свързване в двете посоки. В едната посока – като прилага иконите на натрупаната културна мъдрост към конкретния опит, реален или измислен, на нашия индивидуален или колективен живот. В другата посока – чрез алхимическото преобразуване на истински или измислени преживявания в митове.

Поетът като творец на митове.

Поетът като прилагаш мита към опита.

Поетът като певец, чиято работа по посредничеството между мита и мига не е завършена, докато не доведе публиката до същата удивителна точка на връзка, която той (или тя) е прозрял.

Един човек, половин дузина отдадени слушатели, едно цяло общество.

Това довеждане на публиката до удивителната реализация е дар. Дарът на Орфей.

Защото Орфей е бил дарен от Аполон с дарбата да омайва с песен и да кара слушателите си да танцуват – животни, дървета, хора, богове, камъни. Да омайва, е като да интоксикара и имплантира. Животно, което танцува, е животно, което е приело опиума на песента. Камък, който пее, е камък, който се е присъединил към процеса на свързването на мига с мита.

Това е нещо секси. Но и опасно. И в сърцевината на историята за Орфей има две приказки, предупреждение за всеки, който няма камъни в главата си, за да не им обърне изрично внимание.

И тук е мястото, на което прагматикът у мен започва да рита.

Първата приказка, разбира се, е най-добре познатата – какво се случва, когато Орфей се опитва да спаси Евридика, т.е. когато използва силите, с които е дарен, за лични цели, вместо за това, за което те са предназначени.

В крайна сметка Аполон е дал на Орфей силата да омайва чрез песента, да – но защо? Заради това, което митотворството може да направи за хората и обществата, разбира се. Но за лични цели? В този случай – за да наруши Орфей правилата на живота и смъртта, да направи извънредна сделка с Хадес и да отскубне жена си от смъртта?

Не чак толкова.

Но ето какво е направил Орфей – той е злоупотребил със силата, с

която е бил дарен, – и трябва да разберете, че Хадес е заложил тази малка „но-не-можеш-да-погледнеш-назад“ уловка умишлено, съвсем точно преценявайки, че Орфей няма да е способен да се удържи да направи това.

Провалът на Орфей не е обръщането назад – а злоупотребата с дадените от бога сили.

Втората приказка, по-малко известната, е не по-малко внушителна и поучителна. Орфей, безутешен след провала си в спасяването на Евридика, сяда на брега на река Хеброс и отказва да вдигне лирата си и да свири за някакви побеснели фурии, които се случват наблизко. Разгневени, те го разкъсват на парчета, откъсват главата му и я хвърлят в реката.

И така получаваме – главата на Орфей, пееща, докато плава надолу по течението към морето и по-нататък към остров Лесбос, преди Аполон най-накрая окончателно да я накара да замлъкне.

Орфей отново се е провалил. По лични причини той е отхвърлил изпълнението на дълга, който е имал – да споделя дадените му от бога сили, – този път, като се е противопоставил на наредбата на боговете в образа на дивите, подопечни на Дионис менади – под предлог че оплаква неспасяемата си съпруга. Вместо да си научи урока и да продължи напред – не можеш да злоупотребяваш с дадените ти сили! – той отказва да се подчини.

И така, какъв е смисълът от тези поучителни орфически приказки?

Прост. Като артисти, ние сме дарени със специален дар – да играем ролята на творци на митове в своите общества. Да свързваме мита с мига и мига с мита. Да използваме този дар за целите, за които ни е бил даден.

Ние сме предупреждени за това, което следва, ако опитаме да злоупотребим с дара.

Хората, надарени със способността да правят мит от мига, изпълняват дълг, когато вдигат лирата; и трябва да внимават с това, което искат в замяна.

Поука: Бъдете творци на митове. Служете на изкуството си, не на себе си. Не подценявайте възможността, като Орфей, да се окажете хванати между мита и мига. Ако се почувствате разочаровани от това, което можете или не можете да получите в замяна на практикуването на своето изкуство, и усетите порив да кажете, че искате да сложите проклетата лира долу, съпротивете се на този порив. Той може да ви струва главата.

George Wallace (USA)

Born in 1949 in New York, USA. One of the most prolific poets on the New York scene, a "Next Generation Beat". A leading practitioner of the Post-Beat performance. Author of 31 books. Translated in over two dozen languages. His work is praised for its Whitmanian breadth, fresco-like freshness, and its merging of bop prosody with surreal commentary and the expansive American voice. Editor of Poetrybay and Great Weather for Media. Writer in residence at Walt Whitman's Birthplace. Prizes: CW Post Poetry, Blue Light Poetry, Poetry Kit Best Book, Grand Prize at Ditet e Naimit, etc. First Poet Laureate for Suffolk County NY, 2003; National Beat Festival Laureate, 2015.

HERE LIES DANGER: ORPHEUS, CAUGHT BETWEEN MYTH AND MOMENT

As the practitioner of a performance art -- the writing of poetry, and the reading of poetry before audiences -- it was something of a challenge to formulate some thoughts about the timeless story of Orpheus, its connection to the role of the artist in mediating between myth and moment, and the practical insights there were to be gained from engaging in such a process.

Performance art, I say, as I treat the act of writing a poem, or the reading of it aloud, as a performance 'in time' as surely as the singing of a song, the dancing of a dance, or the action painting of an action painter is a performance in time.

Challenge, I say, as I am neither a theoretician nor a theory based artist, but rather an auto-didact. Condemned to grow my craft thread by magical thread. To lift myself rung by slippery rung up Jacob's teeming ladder of poetry-angels, on the strength of curiosity, intuition, and a stubbornly Romantic insistence on the intrinsic legitimacy of the subjective artistic vision.

And Practical Insights, I say, as I am a poor and simple American pragmatist, devoted slave and obedient to the holy grail of functionality.

Fortunately the subject at hand made the process easy, and I'm happy to waste a few moments of your precious time in sharing my thoughts.

The first thing is this -- the space between myth and moment. That was the easiest part. After all that's prime territory in which an artist may operate. Serving to make connection in both directions -- in one direction, applying the icons of accumulated cultural wisdom to specific experiences, real or concocted, of our individual or collective lives. In the other direction, the

alchemic transmuting of real or concocted experiences into myths.

Poet as myth-maker.

Poet as applier of myth to experience.

Poet as singer, whose work in mediating between myth and moment is not complete until it bears an audience to the same wondrous point of connection that he or she has visioned.

One person, a half a dozen devoted listeners, an entire society.

That bearing of audience to wondrous realization is a gift. Orpheus' gift.

For Orpheus was gifted by Apollo to mesmerize through song and make his listeners to dance -- animals, trees, people, gods, rocks. To mesmerize is to intoxicate and to implant. An animal that dances is an animal that has bought the song. A rock that sings is a rock that has joined in on the process of linking moment to myth.

That's sexy stuff. But it's also dangerous. And at the core of the story of Orpheus are two cautionary tales for anyone that doesn't have rocks in their head to pay particular attention to.

And here is where the practical in me kicks in.

The first tale of course is the best known -- what happens when Orpheus tries to rescue Eurydice, ie use the powers he is given for personal purposes, instead of what they were designed for.

After all, Apollo gave Orpheus the power to mesmerize through song, yes -- but why? For the sake of what mythmaking can do for people and societies, surely. But for personal purposes? In this case to break the rules of life and death, get a special deal from Hades, and spring his wife from death?

Not so much.

But that's what Orpheus did -- he abused the power he was given -- and you have to figure Hades set up that little 'but-you-can't-look-back' catch deliberately, figuring correctly that Orpheus wouldn't be able to keep from doing it.

Orpheus' failure wasn't looking back -- it was abusing his god-given powers.

The second tale, less known, is equally suggestive and cautionary. Orpheus, inconsolable after failing to rescue Eurydice, sits down by the banks of the river Ebro and refuses to pick up his lyre and sing for some rambunctious furies who have happened along. Enraged, they tear him to shreds, rip off his head, and throw it in the river.

Thus we have it -- Orpheus' head, singing as it floats downstream to the sea, and on to the isle of Lesbos, before Apollo finally shuts it up.

Once again, Orpheus has failed. For personal reasons, he has put aside the duty he had to share his god-given powers -- this time, resisting what the gods have ordered through the auspices of wild maenads under the control

of Dionysus -- because he's in mourning for his unrescuable wife. Instead of learning the lesson and moving on – you can't misuse the powers you've been given – he refuses to submit to them.

So what's the point of these cautionary Orphic tales?

Simple. As artists, we are given a special gift -- to act in the role of mythmakers for our societies. To connect myth to moment, and moment to myth. To use that gift for the purposes it was given us.

We are warned against attempting to misuse or abuse that gift.

We are warned not to withhold that gift.

People who have been gifted with the ability to make myth out of moment incur an obligation when they pick up the lyre, and need to be careful of what they ask for in return.

Bottom line: Be the mythmaker. Serve your art, not yourself. Consider the possibility that, like Orpheus, you are caught between myth and moment. If you become frustrated with what you can and cannot have in return for practicing your art, and have the urge to say you want to put the damn lyre down, resist that urge. It may just cost you your head.

Никол Барьер (Франция)

Родена през 1952 в Сент-Бабел, Франция. Писателка и преводачка. Активно ангажирана с проблемите на жените и мира. Защитава каузата на франкофонията и на застрашените езици и култури. Член на Обществото на писателите, на Дома на писателите и на Международната асоциация на литературните критици. Награди: Голямата европейска награда от фестивала „Изток – Запад“, Румъния (2010), Награда за женска поезия „Симон Ландри“, Франция (2011), Почетна награда за цялостни постижения, Либия (2011), Награда за поезия от Международния фестивал „Дон Луиджи Ди Лиегро“, Италия (2014), Награда за поезия „Менада“ от Международния фестивал „Дни на Наим“, Македония (2016).

ОРФЕЙ, ФИГУРА НА ИЗГНАНИЕТО В СЪВРЕМЕННАТА ЛИТЕРАТУРА?

Има няколко версии на този мит. Все пак във всички тях основните елементи остават. Орфей, син на тракийския цар (или речен бог) Еагър и на музата Калиопа, бил дарен от Аполон, който го научил и на магията на думите и на поезията, със седемструнна лира, на която той добавил още две струни, за да ги изравни с броя на музите.

Така деветте струни съответстват на деветте музи и символизират аспекта на целостта, често асоцииран с Орфей.

Като пеел под звуците на своята лира, Орфей омагьосвал богове, смъртни и животни. Съюзът на думи и музика бил и оръжието, с което Орфей спасил Аргонавтите от пленителната песен на сирените, като в този случай героят персонифицира мощта на емоцията и съблазънта, носени от музиката.

В тази първа част на мита, която разкрива Орфей като майстор на песента, се наслагва и втори компонент, вероятно по-известен от първия. И той е историята за любовта и съблазънта.

Орфей е младият съпруг на Евридика. По време на медения им месец обаче героят Аристей започва да преследва с домогванията си Евридика. Веднъж, в опита си да избяга от него, младата жена бива ухапана от змия и умира. Орфей слиза подир нея в Царството на мъртвите, за да си я върне. Гласът му съблазнява пъклените сили в Царството на Хадес и те го допускат да стигне до Евридика. Богът му я връща, но само при

едно условие: че няма да се обърне назад да я погледне, преди да са стигнали до изхода на неговите подземни владения.

Неспособен да спази тази забрана, на една опасна част от пътеката Орфей се обръща назад, за да ѝ помогне. Така губи безвъзвратно Евридика.

Орфей не устоява на забраната и Евридика умира за втори и последен път. Съкрушен, певецът заживява далеч от хората, обкръжен единствено от животните, привлечени от песента му. Менадите обаче се настървяват срещу него и разкъсват тялото му на парчета, заедо, обсебен от любовта си към мъртвата Евридика, е отхвърлил любовта на тракийските жени.

Друга версия на мита твърди, че Орфей е поразен от гръмотевицата на Зевс, защото е посветил хората в божествени тайни.

Бих желала да споделя с вас това, с което митът ме вдъхновява и което е свързано с днешните изгнания на бежанците, пристигащи на континента по гръцки, сицилиански или испански води.

Младите хора от Сирия, Афганистан, Ирак и Африка бягат от войната и мизерията. Няма да се спирам на отговорността на западните правителства, но тя е подчертана в „Черният Орфей“ – предговора на Жан-Пол Сартр към „Антология на новата френскоезична негърска и мадагаскарска поезия“ на Леополд Седар Сенгор:

Какво очаквахте, когато издърпахте тапата, която запушваше черните усти? Че те ще ви запечат хвалебствия? Онези глави, които бащите ни са навели до земята със сила, мислите ли, че те ще се изправят отново, за да прочетете обожание в очите им? Ето, тук са хората, които ни гледат, и аз ви пожелавам да изпитате удоволствието от това усещане. Защото в течение на три хилядолетия белият човек се е радвал на привилегията да гледа, без да бъде гледан; той целият беше един поглед, светлината на очите му черпеше всичко от родната сянка, белотата на кожата му, беше натраплив поглед, кондензирана светлина.

И така, не са нито митът, нито изгнанието темите, с които искам да се захвана тук, а – възможностите, които сегашната ситуация отваря. Ситуациите на изгнание се надигат от прииждащите литератури в диалог с литературите на приемащия континент, защото бежанците „мигранти“, които настъпват към бреговете на Европа, независимо от това, какъв е произходът им, поставят пред изпитание хората – писатели и творци – изпитанието да свидетелстват за техните ситуации

– живи, съобщени, митологизирани.

Това не е нещо ново в литературата. Да вземем за пример Марсел Камю, който е адаптирал орфическия мит в своя „Черен Орфей“, или Алберто Моравия, или дори Жан Женет, който описва така добре изгнаническите ситуации на маргиналите (убийци, крадци, местни, негри и т.н.).

Ние вече сме далеч от древния мит, който отделя тялото от душата, тъй като тялото, което пътува, вече не е тяло на вътрешното изгнание, на страданието, милостта или откровението, а е тяло, което навлиза в Европейския континент. Това е външно изгнание, в което емигриращите в новото, в Запада виждат рай или ново Елдорадо.

Ако изпитват тъга по родината, ако се чувстват чужди, пристигайки на непознатите брегове, новите бежанци имат възможността да се свържат с други култури, други цивилизации и да се запознаят с нови ситуации, неизвестни за сънародниците им, останали в родината. Тези последните са по-близки до Орфей, който остава на прага, докато техните „мигриращи“ сънародници се впускат, подобно на Одисей, в символичното пътешествие-инициация, което понякога води към смъртта.

Това е едно географско изгнание, което се осъзнава чрез отхвърляне, предателство на ценностите, провъзгласени от Запада: Свобода, Равенство, Братство, Човешки Права и т.н. ...цялата тази пропаганда на новите империи...

От страната на приемащото население има мобилизация на активността и солидарността, която се надига срещу закона, забраняващ помощ за бежанците. Във Франция това се нарича престъпление на солидарността. Например активистите, които приютяваха или транспортираха, лекуваха или хранеха бежанците, бяха съдени и получиха присъди.

Именно тук откриваме мита за ЛЮБОВТА на Орфей към Евридика – любов, която го тласка към СМЕЛОСТТА да изведе любимата си от ада, рискувайки живота си. Тази смелост е акт на НЕПОДЧИНЕНИЕ, в нашия случай – на гражданско неподчинение, защото това е начинът, по който обвинените и осъдени активисти обясняват действията си.

Орфей е на страната и на двата бряга, на страната на онези, които са останали в родината, и на страната на онези от приемащите страни, които се оказват „изгнани отвътре“¹. Докато мигрантите са „външни изгнаници“, те приемат образа на Одисей между резигнацията и свободата, с цялата съвкупност от опити, които ги очакват по скиталческите пътеки на изгнаничеството (разправии, преминаване на граници, робство, смърт), и ако тези опити на прехода са вече минало,

¹ Селон Ашил Мбембе.

то пред тях все още остават изключването и отхвърлянето.

Фигурата на Орфей може да бъде видяна и като фигура на чужденеца в собствената му страна, в митарствата на оцеляването, в които стои въпросът за ДРУГИЯ и за домакина (за този, който бива приет, и за този, който приема, на френски думата е една – HÔTE). Оксиморонна връзка свързва двете понятия и сравнението дава нов прочит, преосмисляне на мита, то тласка към общо разбиране за една споделена история. Тази теза можем да разчетем например в структурата на един от пътеписите в „Бележник на едно завръщане в родната земя“ от Еме Сезер или в „Песни на сянката“ от Леополд Седар Сенгор, където загубата на себе си е описана и като прераждане чрез диалог и чрез съвместна работа през мита.

В носталгията по родната земя, в преживяването на двойствеността на връзката с майката земя редица писатели преминават от учудването към интериоризацията на изгнанието, текстовете им съдържат тази фигура на оксиморона: от черната поезия, през романите за африканската независимост, до модерните романи.²

Така те артикулират това напрежение между Своето и Другото. Неспособни да установят връзка на равенство, те не казват дали йерархията между „тук“ и „там“ е позитивна или негативна и дали изгнанието не е катализатор за разрушаването на всички илюзии и очарования.

Тукашното и тамошното са в опозиция, тамошното е в напрежение с тукашното – напрежение, което изразява и сложността на движението от „там“ до „тук“, като при това мимикрира сложността на пътя от „там“ до „тук“. Това напрежение създава ефект на разкъсване между паметта за „там“ и тази за „тук“ и изговаря срещата с един учудващ свят, без ориентири. Свидетелят става ясновидец, окото, което вижда обекта, за който съди, е издигнато, дадено му е да открива скрити реалности. Изобличаването се извършва чрез една акцентирана представа за очите: удивлението в очите на бежанците срещу учудването в очите на западниците. Изгнанието вече не е проблем на местния човек или на човека от другата култура, то става проблем на себе си със себе си.

Опитът на мигранта обогатява опита на западния човек в момента, в който навлиза в полето на литературното творчество. В момента, в който примката на Западния свят се стегне, устата на мигранта се отваря. Остава да видим дали неговите думи могат да бъдат чути, или ще бъдат дистанцирани, отречени и отхвърлени. И тогава можете да зададете въпроса за доминацията в литературата, където писателите изгнаници нямат достатъчно мощни механизми на влияние, за да подкопаят успешно основите на властта (включително културната) на Запада.

² Макс Вега Ритер, „Алжирски дебати и въображения“.

Писането отразява оронването на един живот, постоянно побеждаван от моментите на вътрешен монолог. В резултат от изгнанието, и дори само от изгнанието на езика, на тези писатели им остава да работят в режим, подобен на този на Пол Селан, който изобретява един нов език на траур – език, едновременно универсален и пределно личен. В тази връзка Клаудио Магрис пише: „песен от екстремните измерения на орфизма, която се спуска в нощта и в царството на мъртвите, която се разтваря в неопределен, жизненоважен тътен и разбива всички форми, лингвистични и социални, за да намери думата – магическата дума, която отваря вратата на Историята“.

18.12.2017

ПО СЛЕДИТЕ НА ТРАКИТЕ

Сърцето на един кон бие в скалата
от време на време виждаме по ръба на пътя
кафяв кон
стара наблюдателница на пътешествието
на крилете на легендите
по местата на героите

Сърцето на един кон бие в скалата
от време на време виждаме по ръба на Марица
бял кон
любовниците на младата Дева
буйната зеленина
скрива любовниците

Сърцето на един кон бие в скалата
от време на време виждаме в планината
бясната кобила,
която царете хвърляли срещу чуждоземците,
наближили границите

Сърцето на един кон бие в скалата
от време на време виждаме вътре, в границите на царството
антична фигура
на разбунтуван кон,
който рита срещу тиранията

Nicole Barriere (France)

Born in 1952, in Saint-Babel, France. Poet, writer and translator. Actively engaged with the problems of women and peace. Defender of Francophony and endangered languages and cultures. Member of the Society of Men of Letters, the House of Writers and the International Association of Literary Critics. Prizes: European Grand Prix of the "East – West" Festival, Romania, 2010; "Simone Landry" Prize for Female Poetry, France, 2011; Honorary Award for Lifetime Achievement, Lebanon, 2011; International Poetry Prize "Don Luigi Di Liegro", Italy, 2014; the Poetry Prize "Menada" of "Days of Naim", Macedonia, 2016.

ORPHEUS, A FIGURE OF EXILE IN CONTEMPORARY LITERATURE?

There are several versions of this myth. However, in all the variants, the main elements remain. Orpheus, the son of the Thracian king (or river god) Oeagrus and the muse Calliope, received from the hands of Apollo, who taught him the magic of words and poetry, a lyre with seven strings to which he added two, thus reaching the number of Muses.

The nine strings correspond to the nine Muses and thus symbolize the totalizing aspect often associated with Orpheus. Singing with his lyre, Orpheus charmed gods, mortals and animals.

It was through the union of his words and his music that he rescued the Argonauts from the captivating song of the sirens. Orpheus symbolizes, therefore, the power of emotion and seduction, conveyed by music.

In this first part of the myth, which sees in Orpheus a master of the sung word, there is a second component superimposed, which is probably more famous than the first one – the story of love or seduction.

Orpheus was the young husband of Eurydice. However, on their honeymoon, the hero Aristaeus started chasing Eurydice. In her attempt to escape, the young woman was bitten by a snake. She died. Orpheus went down to join her in the realm of the dead, in order to snatch her from hell.

His voice seduced the infernal powers that let him take Eurydice on the condition of not turning back to look at her before reaching the exit of hell.

Orpheus, unable to respect this ban, finally lost Eurydice, as he turned back to help her at a dangerous bit of the path.

Thus Eurydice died a second and last time. Overwhelmed and inconsolable,

Малко следи освен имена на планини, реки, хора
Марица, Дева...
оброчни плочи на старите тракийски богове
статуи на конници
железни брадви, бронзови звънци, монети

Но сърцето на един кон бие в скалата...

Няколко следи освен гробните могили и укрепените кули, и гроба
на царя на одрисите,
където още бият сърцата на конете под светлината на светкавиците
вятърът на Черно море приижда
и стопля въздуха, който се надига срещу свежия вятър на планините,
който слиза в долината

Свещена територия

Мистерията на траките
Екстаз и тайна
Възторг и общение
Биене във скалата

Земя и Слънце
Тяло и душа
безсмъртие
бият в скалата
със сърцето на един кон
и вечното възраждане
на сина на небесата Орфей.

бие в скалата...
винаги бие в скалата...
със сърцата на конете и траките.

Пловдив, България. 14 Май 2018

Orpheus retired to live with the animals that his song kept attracting. The Maenads, though, threw themselves upon him and tore his body into pieces, because he had disdained the love of the women of Thrace. Another version claims that he died as thundered by Zeus for initiating men to divine mysteries.

I would like to share with you the associations with our present history, which this myth inspires in my mind, concerning the situations of exile of “refugees” who arrive on the European shores: Greek, Sicilian or Spanish.

Young people from Syria, Afghanistan, Iraq and Africa are fleeing war and misery. I do not dwell on the responsibilities of Western governments, but I will just mention what Jean-Paul Sartre already pointed out in his preface “Black Orpheus” of the Anthology of the New French Negro and Malagasy Poetry by Léopold Sédar Senghor:

What did you expect, when you removed the gag that closed these black mouths? That they would sing you praises? Those heads that our fathers had bent to the ground by force, did you think, when they would get up again, that you would read the adoration in their eyes? Here are standing men watching us and I wish you the pleasure of being seen. For the white man has enjoyed for three thousand years the privilege of seeing without being seen; that was pure gaze, the light of his eyes drew everything from the native shadow, the whiteness of his skin, it was a still glance, condensed light.

So it is neither the myth nor the exile that I want to deal with here, but the possibilities that the current situation opens up. Situations of exile arise from the incoming literatures in dialogue with the literature of the host continent, because the “migrant” refugees who approach the shores of Europe, no matter what their origin is, challenge people, writers and artists, to witness their situations: lived, reported, mythified. This is not anything new in literature. Marcel Camus has adapted the Orphic myth in *Opheo Negro*, Alberto Moravia – too, and even Jean Genet who describes so well the situations of exile of the marginal (the assassin, thief, domestic, Negro, etc.)

We are already far from the ancient myth that separates the body from the soul. Since the body travels, it is no longer the body in internal exile, suffering, experiencing grace or revelation. It enters the European continent. And this is an exile outside – expatriates towards the new, towards the West supposed to be a paradise or new Eldorado.

If there is homesickness, if there is sense of strangeness to arrive on unknown shores – the new refugees have the opportunity to get in touch

with other cultures, other civilizations, and also to get acquainted to new situations that their compatriots, left behind, do not know. The latter ones rather resemble Orpheus who stays on the edge of the threshold, while their “migrant” compatriots represent Ulysses, the performer of the initiatory and symbolic journey that sometimes leads to death.

This is a geographical exile, they become aware of it by the rejection, the betrayal of the values proclaimed by the West: Liberty, Equality, Fraternity, Human Rights, etc. ...all the propaganda of the new empires...

On the side of the host populations, there is a militant and solidarity mobilization that runs up against the law prohibiting aid to refugees. In France, it is called offense of solidarity. For example, activists who have sheltered or transported, treated or fed refugees are tried and sentenced.

This is where we find the myth of Orpheus’s LOVE for Eurydice, that pushes him to an act of COURAGE – to get his beloved from hell at the risk of his own life. This courage is an act of disobedience, here – of civil disobedience, because it is thus that the accused and condemned militants justify their action.

Orpheus is on both sides of the shores, on the side of those who stay in the country, and on the side of the host countries – “exiled from within” . While the migrants – “exiled from outside”³ – take the figure of Ulysses, between resignation and freedom, with the sum of trials that await them on the wandering paths of exile (passages, crossings, slavery, death), and even if these crossing trials are past, those of exclusion and rejection still await for them.⁴

Thus one sees the figure of Orpheus as a stranger in his own country, in these operations of survival where the question of the OTHER and of the host (the one who is welcomed and the one who welcomes bear the same name in French – HOST).

An oxymoronic relationship links the two terms and the comparison gives a rereading of the myth. It invites a common recognition of a shared story, as we could read in the structure of an itinerary in the Notebook of a Return to the Birthplace by Aimé Césaire, or in *The Songs of the Shadow* by Léopold Sédar Senghor, where the loss of oneself is described also as a rebirth through the dialogue and the joint work of the myth.

In the nostalgia for the native land, in the ambiguity of the relation to the mother earth, writers pass from astonishment to interiorizing the exile. The texts contain this figure of the oxymoron: from the poetry of blackness, through the novels about African independence, to the modern novels.

Thus they articulate this tension between the Same and the Other. Unable

³ Selon Achille Mbembe.

⁴ Max Vega Ritter, “Débats et imaginaires algériens”.

to establish a relationship of equivalence, they do not say whether the hierarchy between here and elsewhere is positive or negative, or whether exile is not the catalyst for all disillusionment and disenchantment.

Here and elsewhere are in opposition, elsewhere is in tension with here – tension which expresses the completion of the movement from elsewhere to here, besides the completion of the trip from elsewhere to here keeps mimicking. This tension creates an effect of rupture between the memory of elsewhere and the memory of here, and pronounces the meeting of a surprising world, without landmarks. The witness becomes a clairvoyant. The eye which sees the subject to be judged is now raised, it discovers hidden realities. The denunciation is done by a nested representation of the eyes: the amazement of the eyes of the refugees before the astonishment of the eyes of the Westerners. Exile is no longer a problem of oneself in his/her homeland or of oneself in the foreign culture, it becomes a problem of the very self – a problem of oneself with itself.

Migrant's experience renews Western experience, as soon as it enters the field of literary creativity. As soon as the loop of the Western world closes, the mouth of the migrant opens. It remains to be seen whether the migrant's word will be heard, or it will be put at a distance, denied or rejected? And one can then ask the question of the dominance in literature, where the writers of exile do not have powerful enough forces to undermine victoriously the foundations of Western power (including the cultural one).

Writing reflects the crumbling of a life which is being constantly defeated by moments of inner monologue. As a result of exile, and even only as a result of the exile of language – it remains for these writers to operate an approach similar to that of Paul Celan who invents a new language of mourning that is both universal and irreducibly personal. In this respect, Claudio Magris wrote: "a song to the extreme limits of Orphism, that descends into the night and into the realm of the dead, that dissolves into the indistinct vital murmur, and breaks all forms, both linguistic and social ones, in order to find the word, the magical pass that opens the prison of History".

18.12.2017

IN THE TRACES OF THRACIANS

The heart of a horse beats in the rock
from time to time, we see by the roadside
a brown horse
an old watchtower of the trip
on the wings of the legends
within the hero's reach

The heart of a horse beats in the rock
from time to time, we see on the edge of Maritsa
a white horse
a lover of the young Deva
in the big foliages
hiding the lovers

The heart of a horse beats in the rock
from time to time, we see in the mountain
a wild mare
that kings threw against strangers
who approached the borders

The heart of a horse beats in the rock
from time to time, within the borders of the kingdom,
an antique figure
a horse rebel
kicking against dominations

Few traces apart from names of mountains, rivers, people
Maritsa, Deva...
votive tablets of the old Thracian gods
riders' statues
iron axes, bronze bells, coins

But the heart of a horse beats in the rock...

Few traces apart from the tumuli, the fortified towers and the tomb of
the king of the Odrisses
where still beat the hearts of horses under the light of flashes of lightning
The wind of the Black Sea blows
and warms the air which rises towards the fresh air of the mountains
falling in the valley

Sacred territory

Mystery of the Thracians
Enthusiasm and secret
Ecstasy and communion
Beat in the rock

Earth and Sun
Body and soul
Immortality
beat in the rock
with the heart of a horse
and the eternal rebirth
of the celestial son Orpheus.

it beats in the rock...
it always beats in rock...
with the hearts of horses and Thracians.

Plovdiv, Bulgarie. 14 May 2018

Джузепе Наполитано (Италия)

Роден през 1949 в Минтурно, Италия. Живее и работи във Формия. Културен оператор. Създател на книжната поредица „стаята на поета“ за писатели от Средиземноморието. Организатор на поетическия фестивал „Гласове от Средиземноморието“. Последни книги с поезия: „Лети високо, думо“, 2007; „Пътят на Кръста“, 2008; Антология. Стихотворения 1967–2007, 2008; „Мярката на живота“, 2009; „Геният на мястото“ (стихове на Н. Сошия), 2009; „Бележниче“, 2010; „В риск“, 2015; „Семинари по четене“, 2015. Участва в десетки международни фестивали за поезия, превеждан е на испански, френски, албански, английски, гръцки, арабски и други езици.

РЕФРЕНИТЕ НА ОРФЕЙ

На Антон Баев

Тъй много са нещата, що отвличат Орфей
от вярата във приказката за жената,
влюбена в поезията и в гласа му,
и с радост се отдава той на други блянове,
докато собствената му легенда стане истина,
за да го пази от следващите изкушения

Поетът знае, друга, по-трудна
мисия го чака – в нея
той своя глас, поезията си ще трябва
да повери на слушащия
и да отмени изкушенията стари

Един рефрен променлив не би могъл
да върне към живота влюбено момиче,
ако поезията на истинската приказка
не прозвучи, изпята с любов

Пак любовта е тази, която връща към живота
чрез предано опазените думи
от него, знаещия да ги освети в поезия

Новозапаленият пламък няма да угасне,
ако добро сърце охранява бляна
Орфей не ще забрави повече това

Тетово, 22 октомври 2017

ДА ПИШЕМ „ЧЕСТНА“ ПОЕЗИЯ

Преди около век италианският поет Умберто Саба написа: „Крайно време е поетите да започнат да пишат честна поезия“. Аз мисля, че още е време за „честна“ поезия, още е време да се каже нещо за това, какво все още можем да мислим за поезията днес, имайки предвид какво е била поезията през изминалите векове и хилядолетия. Бях учител по италианска и латинска литература в течение на 33 години и за мен винаги е вълнуващо да чуя нещо за класическата прозодия, за стихотворния размер, цезурата... При все това мисля, че грижата за техниката (която със сигурност е важна) не е достатъчна, ако нямаш какво да кажеш на някого, който е способен да разпознае кода, на който общуваш. Аз мисля, че поезията идва по-скоро от нашето съзнание, отколкото от сърцето и чувствата ни. Можеш да обичаш някого, можеш да желаеш някого с цялото си сърце, можеш да изразяваш страдание, но всичко трябва да бъде филтрирано през съзнанието ти, така че да можеш да установиш връзка с друго съзнание, способно да разпознае кода и да разчете посланието, и да го почувства като свое собствено послание.

И така, древният Орфей изгубил жена си за втори път – по пътя им въвн от подземното царство. Неговото сърце говорело правилно: не се обръщай назад, не я изгубвай! Но съзнанието му говорело: тя има тъй голямо място в твоя живот, а мястото за другите животи – онези, които можеш да преживееш отново, е тъй малко... Орфей е поетът, променящ живота си с една дума, без думи понякога (просто в зависимост от някое ново изкушение). Орфей е поетът, способен да ни научим как да отворим съзнанието си, да променим чувствата си с една дума, пращайки отговора по вятъра на живота.

Това всъщност е поезията: комуникация, която преминава в интензивност на чувствата. За да направиш всичко това добре, трябва да отправиш просто и разбираемо послание, което обаче в същото време да бъде дълбоко и богато, и излъчено от отворено съзнание. Само по този начин онзи, който го получава, ще бъде готов да го приеме. Читателят може да направи това само ако той преценява със собственото си съзнание и успява да почувства посланието като свое собствено, обръщайки го към друго съзнание, към друг чувствителен читател.

В заключение, ние трябва да се учим да обичаме и да се наслаждаваме на класическата поезия, на поезията на великите поети на миналото, но преди всичко ние трябва да четем с удоволствие, за да схванем възприятията, усещанията и алюзиите, над които трябва да работим „честно“, така че те да се превърнат в наш собствен начин да разбираме

реалността. Поетът не се ражда поет по природа. Да бъдеш поет, не е достатъчно: ние трябва да изработваме поезията ден след ден и ден след ден трябва да изграждаме това, което е истинска „мисия“. Само така ще имаме правото да се наричаме „поети“.

Giuseppe Napolitano (Italy)

Born in 1949, in Minturno, Italy. Lives and works in Formia. Cultural operator. Founder of the collection of books “the poet’s room” for Mediterranean writers. Organizer of “Voices of the Mediterranean” Poetry Festival. Latest poetry books: “Fly High, Word” (2007); “The Way of the Cross” (2008); “Antologia” (poems 1967–2007), 2008; “The Measure of Life” (2009); “Genius loci” (poems to N. Soscia, 2009); “Little Notebook” (2010); “In Risk” (2015); “Reading Seminars” (2015). Translated in Spanish, French, Albanian, English, Greek, Arab, etc.

REFRAINS OF ORPHEUS

To Anton Baev

Orpheus has too many distractions to believe
the tale of a woman in love
with his voice, his poetry
and joyfully surrenders to other dreams
while his fable becomes true
taking him away from new temptations

The poet knows that harder still
another mission awaits him
where his voice, his poetry
he needs to entrust to the listener
and walk away from old temptations

An unsettled refrain cannot return
life to a girl in love
if the poetry of a true fairy tale
he won’t sing with love

And again, a love returns to life
thanks to words guarded with confidence
by him who knows how to light them into poetry

The freshly lit flame cannot be extinguished
if a good heart nourishes the dream
Orpheus won’t forget this now

Tetova, 22 Oct. 2017

WRITING AN “HONEST” POETRY

About a century ago, the Italian poet Umberto Saba wrote: “It is high time for the poets to start writing honest poetry”. I think, it’s still time for “honest” poetry, time to say something about what we can still think of poetry today, taking into account what poetry has been during the centuries and the past millennia. I had been a teacher of Italian and Latin Literature for 33 years and to me it is always exciting to hear about classical prosody, line meter, caesurae... Anyway, I think that being aware of technique (which is surely important) is not enough, if you don’t have something to say to someone who is able to recognize the code in which you communicate. I think, poetry comes rather from our minds than from our hearts and feelings. You can love, you can wish somebody with all your heart, you can express suffering, but everything must be filtered through your mind, so that you can establish a connection with another mind able to recognize the code and to read the message, and to feel it as a message of his own.

So, ancient Orpheus lost his wife for the second time – on their way out of the underworld. His heart spoke right: don’t turn back, don’t lose her! But his mind kept saying: she has such a big place in your life, and the place for the other lives, those which you could live again, is so small... Orpheus is the poet changing his world with a word – with no word, sometimes (just according to a new temptation). Orpheus is the poet able to teach us how we can open our mind, he does it by changing our feelings with a word, blowing an answer in the wind of life.

This is poetry, actually: a communication which becomes intensity of feelings. In order to do all this well, you have to convey a simple and understandable message but at the same time, it must be deeply rich and open-minded. Only in so doing those who receive it are ready to take it up. The reader can do that only if he reasons with his own mind and manages to feel the message as his own, turning it to another mind, to another sensitive reader.

Finally, we should learn to love and enjoy classical poetry, past great poets’ poetry, but above all, we should read with pleasure, in order to grasp perceptions, sensations and allusions on which we should work “honestly”, so that they become our own way to understand reality. A poet is not naturally born a poet. Being a poet is not enough: we should work out poetry day by day, and day by day we should build up what is a real “mission”. Only this way we can be entitled to use the name of poet.

(Translated by Jason R. Forbus)

Способни ли сме да обичаме? Изглежда така, сякаш днес любовта пропуска истинската природа на човека. Всъщност мисля, че човекът е духовно същество, което не е в хармония с технологичното развитие на цивилизацията. И оттук идват и „разпадите“ в отношенията му с всичко, което го обкръжава – хора, семейство, природа, деца, животни, храна, социален живот. Съкратено. Повърхностно. За момент.

Но все пак някои архетипи живеят вътре в нас и митовете също живеят дълбоко в нас, независимо дали го искаме, или не. Как да ги съчетаем с „днес“? Коя сила е по-мощна? Центростремителната или центробежната? Ще всмучем ли този свят в себе си, за да го организираме по съответстващия ни начин, или ще се хвърлим в хаоса, който изглежда толкова организиран и демократичен? И в двата случая, къде ще ни отведе това? Въпроси, въпроси, въпроси.

Струва ми се, че едно от посланията на мита за Орфей е, че дори и голямата любов не може да ни върне обратно от мъртвите. Символично мъртвите. Ние сме несъвършени. Хора. Не богове. Но ни се дава възможността да украсяваме живота и света в нас и около нас чрез изкуството. Не можем да се предадем. За това е писано, пяно, рисувано, ваяно в скулптури от... мнозина. За мен една от най-красивите песни за Орфей е написана от Кристоф Мекел и се нарича „Старият Орфей“.

Взех любовта (в най-широкия смисъл) за тема, защото вярвам, че това е движещата сила на всички ни. От началото на света до сега, днес. Склонна съм да разбирам промените и да търся мярката за оцеляване. И мита, и мига.

Това е просто опит на (друг) поет.

Milosava Pavlovich (Serbia)

Born in 1958. Works and lives in Panchevo, Serbia. Graduated Literature and Literary Theory and Media and Communications at the Singidunum University in Belgrade. Author of 3 books of poetry. Participant in many literary festivals and presentations in Serbia and abroad. Member of the National Writers' Association of Serbia, the Association of Vojvodina Writers, the Association of Panchevo Writers and Translators, "Poets of the World" Association, "Arte" Association of Artists, and the Association of the Independent Journalists of Serbia.

AN ICON FOR ORPHEUS (OR HOW I GOT INTO A "TRAP")

Everything regarding the Festival in Plovdiv appealed to me very much, and I took the invitation gladly. But, the Organizers invite to write an essay on the topic of "The Figure of Orpheus – Between Myth and Moment" got me into a two-sided dilemma. First, will I have enough time to write it (considering my personal and professional obligations), and second, how inspired am I by the subject itself. But, when something enters my head, it's pretty hard to get it out... And so I got into a trap... The result is a poem "An Icon for Orpheus" and a couple of words about myth and moment. First there was a song.

AN ICON FOR ORPHEUS

If I disappear, if I die
Will you start singing?
Will you search for me in Hades?
Or am I already beyond life?

.....I am troubled by
.....the myth of love without us
It seems as it became only a moment, a spark
Which blurs the view
Stuck on a screen
Where we look for and offer that which is missed?
.....Whatever
If you find me there
Stop at my profile, photograph...
And your pupils dilate
Click the icons of love ♥♥♥♥♥
.....I will recognize the moment

You will be my Orpheus
My like for a myth
For a poem
For the imperishable in a blink of an eye
.....I am ready
.....I am searching
.....for the Icon of Orpheus

Love in the focus of my first thoughts? I was surprised by myself. Lately my mind was occupied by completely different subjects. Is it because of spring, something from the subconscious? An archetype, some inner lyre, some Sondi...???

It's obvious that I think that today everything comes down to a moment, even love. And, comparing it to a mythical love, it gained some new shapes. I am always drawn to think about (the feeling of) love in the context of the moment the civilization finds itself in. Are we able to love? It seems that love today misses the true nature of man. Actually, I think that man is a spiritual being which is not in harmony with the technological development of civilization. And hence the "break downs" in his relationship towards everything that surrounds him – people, family, nature, kids, animals, food,

social life.. Abbreviated. Superficial. For a moment.

But still, some archetypes live inside of us, and myths as well live deep in us, whether we want it or not. How to match them with "today"? Which force is stronger? Centripetal or centrifugal? Will we suck that world into us and organize it the way we see fit, or will we throw ourselves into the chaos which seems so organized and democratic? In both cases, where will it lead us? Questions, questions, questions.

It seems to me that one of the messages of the myth of Orpheus is that not even great love can bring us back from the dead. Symbolically dead. We are imperfect. People. Not Gods. But we are given the possibility of decorating life, and the world in us and around us, with art. We cannot give up. This was written, sung, painted, sculpted about... by many. For me, one of the most beautiful songs about Orpheus was written by Christoph Meckel and it's called "The Old Orpheus".

I took out love (in the broadest sense) because I believe it to be the moving force of all. From beginning of the world until now, today. I tend to understand changes and find the measure of survival. Both myth and moment.

It's just a try of (another) poet.

Пол Лингаард Дамгаард (Дания)

Роден през 1977 в Рандерс, Дания. Живее и работи в Аархус. Завършва визуални изкуства и обществено образование. Учител по датски език и визуални изкуства. Изявява се като поет, свързан с Центъра за литература в Аархус. Негови стихотворения са публикувани в няколко скандинавски антологии и в датски сборници с поезия. Участвал е в Международния поетически фестивал „Дни на Наим“ – 2017 в Тетово, Македония. Поезията му съдържа фрагментарни образи, шрихиращи различни възприятия и чувства. Съновидения на града и мисълта.

МИТ, ИЗКУСТВО И ФИГУРА

Най-топли поздравии на всички, дошли на първото издание на международния фестивал на поезията „Орфей“ – Пловдив 2018. Ние всички идваме от близо и далеч, за да отбележим това голямо събитие.

Древният мит за Орфей и Евридика е история за любовта, смъртта и влюбените на границата на раздялата. В самия ден на неконсумираната сватба Евридика умира от ухапването на змия, докато тича през поляните.

Орфей бил най-великият сред тракийските певци, а силата на изкуството му била тъй голяма, че успяла да подложи на промяна дори предопределената смърт на любимата му. Евридика била върната на Орфей, но при едно условие, наложено му като на човешко същество. По целия път на излизане от Царството на мъртвите той не трябвало да поглежда назад към Евридика, иначе на мига щял да я изгуби. С надеждата по-скоро да се избави от копнежа си обаче той се обърнал и протегнал ръка към нея – и докоснал само празния въздух.

Орфей принадлежи на великите митове, с които всички ние, по целия свят, се чувстваме свързани. Митове, които са универсални, но и вкоренени в локалните култури, на които принадлежим. Митовете като части от езика на родината; любов към самия език.

Датският илюстратор и график, художникът Пале Нилсен (1920–2000) е провъзгласен за един от майсторите на XX век. Той рисува поредица от творби по мита за Орфей и Евридика. Първата част, „Орфей и Евридика“, включва 53 линогравюри и за пръв път излиза под формата на книга през 1959. Тези картини показват условията

на живот и заплахите в новата техническа ера. Това е един опит да се покаже модерният свят, излязъл от контрол, и една атмосфера на обреченост под формата на градска архитектура. В „Орфей и Евридика“ Орфей е затворен в гнева и отчаянието си, обсебен и страстен, той се движи към целта. В него няма нищо друго освен единия стремеж. Да достигне брега на Царството на мъртвите и да спечели Евридика обратно за живота.

Фигурата на Орфей е човешко същество в движение и решено да се движи; личност, докосната от загадките на съществуването и неспособна да се откаже от вярата си в човешките възможности, надскачащи възможното.

„Решение“. Пале Нилсен, „Орфей и Евридика“ – първа част, 1959.

ОРФЕЙ

Гравитацията ми не е това, което беше,
сега, когато съм като сезон променлив.
Сляпо петно – когато заговоря.
Въртя се като площад във въздуха,
чиито ронещи се при решетката ъгли
са смисъл без контрол.
Движение около ужаса.
Нещо ще се срине, преди отново да се появи.
Пространство, все още несъздадено.
Изкачвам хълма към най-близкото
същество, където последният век показва пътя
като изтъркана стрелка върху асфалта между къщите.

Poul Lynggaard Damgaard (Denmark)

Born in 1977, in Randers, Denmark. Lives and works in Aarhus. Graduated Visual Arts and Social Education. Teacher of Danish language and visual arts. His poems are published in several Scandinavian anthologies and Danish poetry collections. He has participated in the International Poetry Festival "Days of Naim" – 2017, Tetovo, Macedonia. His poetry contains fragmentary images stroking various perceptions and feelings. Dreamscapes of town and mind.

MYTH, ART AND FIGURE

My warmest regards to all who gathered here in connection with the first edition of the International Poetry Festival "ORPHEUS" – PLOVDIV 2018. We all come from near and far to celebrate this great event.

The ancient myth about Orpheus and Eurydice is a story of love, death, and lovers in the borderland of parting. On the very day of the unconsummated wedding, Eurydice died from a serpent's bite, while walking through the meadows.

Orpheus was the greatest of Thracian singer, and the power of his art was so great, that it made the gods change their decision for the death of his beloved. Eurydice was given back to him, however, on a condition imposed upon him as a human being. During the ascending from the land of the dead, Orpheus was forbidden even to glance at Eurydice, without immediately losing her. In the hope for a quick release of his longing, he turned to reach for her, but touched nothing but the empty air.

Orpheus belongs to the great myths that we all feel connected to, all over the world. Myths, that are universal and to which we feel related to, myths which we accept as rooted in the local culture where we belong. Myths as part of the language of our homeland; love for the language itself.

The Danish illustrator and graphic artist Palle Nielsen (1920–2000) is considered to be one of the masters of the 20th century. He did several works with the myth of Orpheus and Eurydice. First part, Orpheus and Eurydice, includes 53 linocuts and was published in a book form for the first time in 1959. These pictures show life conditions and threats in a modern technical

era. It is an experience of the modern world out of control and an atmosphere of doom in the shape of urban architecture. In Orpheus and Eurydice, Orpheus is enclosed in his rage and despair, focused and passionate, he moves toward a goal. He has nothing but one intention. To reach the coast of the land of the dead and thus win Eurydice back to life.

The Orpheus's figure is a human being who is moving, who has made the decision to move, a person who is touched by the riddles of existence and who cannot deny his belief in human possibilities which go beyond the possible.

Decision. Palle Nielsen, Orpheus and Eurydice – part one, 1959.

ORPHEUS

My gravity is not what it has been,
when I see myself as a changing season.
The blind spot when I speak.
I turn around like a square in the air,
whose crumbling corners up a grid
is freed sense.
A movement around horror.
Something will fall before it will emerge again.
A room not yet created.
I step up the hill towards the nearest
being, where the last century shows the way
like a worn arrow on the asphalt between the houses.

Станислава Станоева (България)

Родена през 1967 в Пловдив, България. Завършва българска филология. Живее и работи в Пловдив. Автор на 4 стихосбирки. Публикува във виртуални издания в страната и в САЩ, Великобритания и Германия. Нейни стихове са включени в Международен балкански сборник, Истанбул (2007), Сборник на Лондонското поетическо общество, Лондон (2009), антология „Лирика 2010“, София (2011), „Антология на българската поезия – XXI век“, София (2015). Превеждана е на турски, английски и немски език. Носител на десетки награди от национални и международни литературни конкурси.

ПОЕЗИЯТА Е НАЙ-КРАТКИЯТ НАЧИН ДА ВЪРНЕШ ДУШАТА НА ТОЧНОТО Й МЯСТО

Веднъж вървах из града и си мислех за всички лоши неща, които ежедневно ни спхождат, за кризата, за войни, атентати, за разни болести, за какво ли не. За слънцето и дъжда навън и вътре в нас. Беше ми страшно напрегнато и мрачно. После влязох в една книжарница, отворих първата ми попаднала стихосбирка, в случая беше на Сеферис, прочетох едно стихотворение, и всичко сякаш си дойде на място, олекна ми, сякаш бях спасила душата си.

Едно добро стихотворение е достатъчно, за да преживееш своя личен катарзис, да се пречистиш от всичко злосторно, всичко ефимерно, всичко преходно. Да видиш истинските неща в живота. Да отсееш ненужното, злосторното. Поне това е моят начин на спасение. Жалко, че толкова малко хора в днешно време спасяват душата си със стихове. Защото поезията е най-краткият начин да върнеш душата на точното й място.

Разбира се, поезията не е толкова популярно изкуство, а и не би трябвало да бъде. В този смисъл, ако някой има нужда от стихове в днешния забързан ден, той винаги може да ги получи. Поезията е винаги на една ръка разстояние, на един клик с мишката. И това е един изцяло личен избор.

А иначе, поезия има навсякъде – дори и в мръсния сняг по тротоарите, в гетото, в светлините на нощните клубове, в раздрънкания автобус, с който пътуваш за работа... И когато я откриеш на всички тези

места, разбираш тяхната истинска същност. Защото поезията е най-универсалният език на света. Тя може да те накара с три изречения да усетиш неща, за които дори не си подозирал.

Поезията е слово, и то от най-висока проба. То винаги виси между световите, между хората и заобикалящата ги среда, между видимото и невидимото. Словото може да пресъздаде всичко, затова то може да бъде открито навсякъде. Но първоизточникът му е у нас, там е изворът, оттам тръгва и стига до материалното. В този смисъл поезията може да бъде всичко. Тя е харизмата на човечеството, дълбаеща от всички негови недра.

Човек винаги ще има нужда от слово, а поетичното слово е лековито, то те кара да изживяваш катарзис, за да се съхраниш, да се почувстваш истински жив.

То е лекарство, на което трябва да знаеш дозата. Прекалиш ли – можеш и да се отровиш. В този смисъл поезия ще има винаги, тя е езикът на универсума, на изначалното, на чувствата и мислите.

Онези, които разбират поетичния език, виждат неща, които за други хора завинаги остават скрити. Да харесваш, да усещаш поезията е все едно да имаш още едно сетиво, защото тя е закодираният език на човека и неговото битие.

Stanislava Stanoeva (Bulgaria)

Born in 1967, in Plovdiv, Bulgaria. Graduated Bulgarian philology. Lives and works in Plovdiv. Author of 4 poetry books. Publishes in online editions in Bulgaria and in USA, Great Britain and Germany. Her poems are included in: the International Balkan Collection, Istanbul (2007), the Collection of London Poetry Society, London (2009), the collection "Lyrics 2010", Sofia (2011), "Anthology of Bulgarian Poetry XXI century", Sofia (2015). Translated into Turkish, English and German. Winner of many competition awards in Bulgaria and abroad.

POETRY IS THE SHORTEST WAY TO BRING THE SOUL BACK TO ITS EXACT PLACE

Once, I was walking around the city, thinking about all the bad things that we have every day, the crises, the wars, the attacks, the illnesses, and all that. I was thinking about the sun and the rain outside and within us. I felt terribly tense and sad. Then I went into a bookshop, opened the first book of poetry, that my eyes met. It happened to be Seferis, I read a poem, and it seemed as if all of a sudden everything came to its place, I felt great relief, as if I had saved my soul.

A good poem is enough to make you experience your personal catharsis, to help you clear yourself from the noise of the day, from everything ephemeral and transient. To see the real things in life. To sow the unnecessary, the vanish things away. At least this is my way of salvation. It is a pity that so few people nowadays save their souls through poems. Because poetry is the shortest way to bring the soul back to its proper place.

Of course, poetry is not such a popular art, and it should not be. In this sense, if anyone needs verses in today's fast-paced day, he or she can always get them. Poetry is always at your fingertips, at a click of the mouse. And this is an entirely personal choice.

Otherwise, poetry is everywhere – even in the dirty snow on the sidewalks, in the ghetto, in the nightclub lights, in the rattled bus you travel to work with... And when you find it in all these places, you understand their true nature. Because poetry is the most universal language in the world. By three sentences it can make you feel things, the existence of which you have not even suspected.

Poetry is a Word, besides – the highest sample of a Word. It always hangs

between the worlds, between the people and the surrounding environment, between the visible and the invisible. The Word can recreate everything, so it can be found everywhere. But its source is within us, here is the spring, here is where it runs from, in order to rich the material world. In this sense, poetry can be anything. It is the charisma of mankind, excavating from all its bowels.

One will always need the word, and the poetic word is healing, it causes you to experience catharsis in order to preserve yourself, to feel truly alive.

It is a medicine, the dose of which you need to know. If you overdo it – you can get poisoned. In this sense, poetry will always exist, it is the language of the Universe, of the Original, of the feelings and the thoughts.

Those who understand the poetic language – they see things that remain hidden for the other people. To love, to feel poetry – it is like having another sensation, because poetry is the encoded language of human and human being.

Никулина Опреа (Румъния)

Родена през 1957 в Мелинеци, Румъния. Живее и работи в Букурещ. Завършва право. Писателка и преводачка. Автор на 8 книги с поезия. Превеждана е на френски, английски, немски, испански, турски, полски, арабски, сръбски, албански, китайски, японски, телугу и др. Член на Съюза на румънските писатели и ПЕН, Турция. Награди: "AD-VISUM", Бая Маре (2005), „Нааман“, Либия (2011), „Дионисос Соломос“, Гърция (2011), Медал за постижения в поезията и Диплома от 22-рия конгрес на поетите, Лариса, Гърция (2011), „Поет на годината“, IAPWA „Пегас“, Албания (2015).

СЪРЦЕТО НА КРАЛИЦАТА

*„Орфей е Зевс за Човека,
Човекът е моят Орфей“*

Земя, благословена от дошлите
и от онези, които предстои да дойдат,
земя с градини, разглежени от
слънцето над Белокаменния град,
градини, сред които
сърцето на Кралицата* все още се чува да тупти: тик-так,
тик-так,
тик-так,
тик-так, тик-так, и в сянката, която
пресича Моста на въздишките,
и под паважа на Алеята на вековете.

Тик-так, тик-так и в зидовете на историята.

Белокаменният град е осветен от звезда,
която още прави своя кръг
над параклисчето Стела Марис.

Тик-так, тик-так в триъгълника на пътя ми,
обгърнат от кралски лилии,
от Балчик до Пловдив и София
и от София до Пловдив и Балчик.

Тик-так,
тик-так,
тик-так
и от сърцето ми излита птиче
към дъга, която извира от небето,
като дете, което издига хартиено хвърчило
над поле, преляло от макове.

* Румънската кралица Мария (1875–1938)

Niculina Oprea (Romania)

Born in 1957, in Melinesti, Romania. Lives and works in Bucharest. Graduated Law. Poet, translator and essayist. Author of 8 books of poetry. Her poems are translated in French, English, German, Spanish, Turkish, Polish, Arab, Serbian, Albanian, Chinese, Japanese and Telugu, etc. Member of the Romanian Writers' Union and PEN – Turkey. Prizes: "AD-VISUM", Baia Mare (2005), "Naaman", Lebanon (2011), "Dionysos Solomos", Larissa, Greece (2011), Medal for Excellency in Poetry and a Diploma, The 22nd Poets Congress, Larissa, Greece (2011), "The Poet of the Year" award by IAPWA "PEGASI", Albania (2015).

THE HEART OF THE QUEEN

*"Orpheus is Zeus of the Man,
the Man is my Orpheus"*

Earth blessed by those who came
and by those who will come,
earth with gardens spoiled
by the sun over the White Town,
gardens where
the Queen's* heart is being heard tick-tack,
tick-tack,
tick-tack,
tick-tack, tick-tack, and in the shadow
that crosses the Bridge of Sighs,
and under the pavement on the Alley of Centuries.

Tick-tack, tick-tack and in the walls of history.

The White Town is lighted by the star
which is still making its circle
around the Stella Maris Chapel.

Tick-tack, tick-tack in the triangle of my way
surrounded by royal lilies
from Balchik to Plovdiv and Sofia,
and from Sofia to Plovdiv and Balchik.

Tick-tack,
tick-tack,
and from my heart a bird flies
towards a rainbow coming out of the sky
like a child who raises a kite of paper
in a field full of poppies.

* Mary, Queen of Romania (1875-1938).

*Translated by Lavinia Puflea
Ed. Elka Dimitrova*

ПРИЛОЖЕНИЕ

**Встъпление и
поздравителни речи**

APPLICATION

**Introduction and
Greetings**

Антон Баев,

Председател на УС на фондация „Пловдив ЛИК“, организатор на Международния фестивал на поезията „Орфей“ – Пловдив 2018

Уважаеми г-да министри на културата на Република България и Република Македония, уважаеми г-н Кмет на Община Пловдив, уважаема г-жо Председател на Общински съвет, уважаеми г-да народни представители от Пловдив-град и Пловдив-област, заместник-кметове и районни кметове на Пловдив,

Уважаеми дипломатически представители на страните, участнички в първото издание на Международния фестивал на поезията „Орфей“ – Пловдив 2018,

Скъпи поети – посланици на световната култура,

Скъпи пловдивчани и гости на Пловдив, почитатели на изящната словесност,

В уникалната раннохристиянска Малка базилика ще чуете поезия на 14 езика, сред които почти всички балкански (български, турски, гръцки, сръбски, румънски, македонски, албански), а също и английски, френски, италиански, испански, иврит, датски, украински.

По време на Писателския форум на тема „Фигурата на Орфей – между мита и мига“ на 11 май от 14:30 часа, отново тук, ще научите много интересни неща за историята на легендарния тракийски цар, певец и лечител, но също така и редица атрактивни факти, като например това, че паметник на Орфей има и в Израел и че на Орфей е посветен знаковият цикъл картини на известния датски художник Пале Нилсен. В този ред на мисли, надявам се нашият фестивал, освен всичко друго, да инициира и създаването на паметник на легендарния тракийски певец именно в Пловдив, древното тракийско поселение Евмолпия.

На 12 май от 18:00 ч. ще се състои Закриващата церемония с поетическо четене и награждаване.

Всички събития на Фестивала ще се проведат в Малката базилика, вход – свободен.

Позволете ми да благодаря на всички, които помогнаха този фестивал да се случи – прекрасния екип на фондация „Пловдив ЛИК“: доц. д-р Елка Димитрова, преводачката Вера Иванова, дизайнера и принт мениджър Милан Димитров, счетоводителката Зимфира Димитрова. Благодаря на г-жа Соня Киркова, директорката на Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ – училището, в чието традиционно шествие на 11 май ще участваме утре с всички чуждестранни гости на

фестивала! Благодаря на директорката на Регионалния инспекторат по образование г-жа Ваня Киркова, която със своя заповед освободи учениците от хуманитарните училища в Пловдив, за да се включат в шествието утре и то да стане истински празник на българската духовност! Благодаря, разбира се, и на Община Пловдив в лицето на кмета инж. Иван Тотев, на заместник-кмета по културата г-н Александър Държиков, на управителя на Общинския институт „Старинен Пловдив“ г-н Йордан Илиев и целия му екип! Специални благодарности на поета Шаип Емерлаху, основател и директор на фестивала „Дните на Наим“ в Тетово, Македония – нашия фестивален партньор с 21-годишна история. Това са малка част от хората, с които ще вървим заедно към второто, още по-мощно издание на „Орфей“ догодина, когато Пловдив ще бъде Европейска столица на културата. Главното обаче е да вървим заедно с всички онези, за които смисълът на живота е преди всичко в културата, образованието, всеобемачата духовност.

Международният фестивал на поезията „Орфей“ – Пловдив 2018, е проект на фондация „Пловдив ЛИК“ и се осъществява с финансовата подкрепа на „Културна програма за Българското председателство на Съвета на Европейския съюз 2018“ на Национален фонд „Култура“.

В този контекст ще прочета поздравителния адрес от г-жа Лиляна Павлова, Министър на българското председателство на Съвета на Европейския съюз:

ДО
Г-Н АНТОН БАЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА
ФОНДАЦИЯ „ПЛОВДИВ ЛИК“

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БАЕВ,

За мен е чест да поздравя участниците, гостите и организаторите в Първото издание на Международния фестивал на поезията „Орфей“ – Пловдив 2018“.

Тази година за първи път България е ротационен председател на Съвета на ЕС. С цялата си отговорност осъзнаваме огромната чест да бъдем политически лидер и медиатор в изпълнението на европейския дневен ред.

С история, фолклор, традиции и богата култура... с иновации, технология, знания и талант вече единадесет години ние, българите, допринасяме за културното многообразие в голямото европейско семейство.

Още от древни времена хората по нашите земи са отдавали

изключително значение на изкуството, защото според тях то можело да открива и да открехва вратата към незримите, но вечни светове на духа. Смятали, че то влияе на обкръжаващия ги свят, че това е възможно само и единствено заради неговата скрита сила.

Българската култура през вековете е събирала в себе си най-доброто от всички цивилизации по нашите земи. Така сме се запазили, така сме оцелели повече от тринадесет века на този бурен кръстопът.

„Светът може да бъде завладян с лира, не с меч“, така пророкувал митичният певец и поет Орфей, живял някога тук. С песните си той вдъхновявал природата и се стремял да научи хората да отдават почит на нейните божества.

Казват, че поезията е царицата на изкуствата. Неслучайно орфическата поезия е възникнала именно на Балканите – в тракийските земи.

Годината на европейското културно наследство дава чудесни възможности поезията – това древно и мъдро изкуство, да присъства в културния живот на Европа, да популяризира и възпитава, да вдъхновява и обогатява, да насърчава активното гражданство и общите ценности сред младите поколения.

Само с общи усилия можем да постигнем по-добро бъдеще за Европа, да съхраним уникалността и културното многообразие, които са в основата на нейната привлекателност.

Пожелавам на всички участници в първия Международен фестивал на поезията „Орфей – Пловдив 2018“ ползотворна работа и вдъхновение за развитие и популяризиране на талантите в общата работа за бъдещето на България и Европа!

НА ДОБЪР ЧАС!

Министър Лиляна Павлова
София, 10 май 2018 г.

Нека приветстваме и нашите официални гости: Министъра на Република България г-н Боил Банов, Заместник-министъра на културата на Република България г-жа Амелия Гешева; Министъра на културата на Република Македония (БЮРМ) г-н Роберт Алагъзовски; Председателя на Парламентарната комисия за култура и медии г-н Вежди Рашидов; Кмета на Община Пловдив инж. Иван Тотев; дипломатическите представители на страните, участници във фестивала; представителите на фондация „Америка за България“, с чиято финансова помощ е осъществен проектът Малка базилика на

Пловдив!

След минути Вие ще чуете 17 изявени съвременни поети от 13 държави (от Европа, САЩ и Израел). Стиховете ще звучат на роден и на български език, с превод на английски на мултимедия.

Но преди това давам думата за приветствия на официалните гости на „Орфей“ – Пловдив 2018:

Г-н Боил Банов, Министъра на културата на Република България. Речта му ще бъде представена от заместник-министър г-жа Амелия Гешева:

ДО
ОРГАНИЗАТОРИТЕ, УЧАСТНИЦИТЕ И
ГОСТИТЕ НА
МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ НА
ПОЕЗИЯТА „ОРФЕЙ“ 2018 – ПЛОВДИВ

Уважаеми г-н Алагъзовски,
Уважаеми г-н Тотев,
Ваши превъзходителства,
Уважаеми госпожи и господа,

За мен е чест и огромно удоволствие да Ви приветствам по повод началото на първото издание на Международния фестивал на поезията „Орфей 2018“ – събитие от „Културната програма за Българското председателство на Съвета на Европейския съюз“ на Национален фонд „Култура“.

Къде другаде, ако не в древния Филипопол, който заема едно от първите места по брой и художествено значение на артефакти в България, можем да намерим вдъхновяваща среда за творческо общуване на един от най-универсалните и красиви езици – този на поезията. Не случайно Пловдив със своето наистина уникално антично наследство е и нашата Европейска столица на културата за 2019. Намираме се в Малката базилика, изградена през втората половина на V в. в чест на главния военен командир на провинция Тракия. В следващите няколко дни освен център за обмен в сферата на история, изкуство и култура тя ще бъде преди всичко храм на поетическото изкуство.

Митът за Орфей – легендарния тракийски музикант, смятан за най-великия певец и поет на древността, събира на това магично място 17 поети от 13 страни в атмосфера, „разказваща“ за античността. Орфей се е стремил да облагороди суровите нрави и да научи хората

на по-висока култура. Убеден съм, че в тези няколко дни благодарение на образователните семинари и писателски форум, на поетичните четения, ще се родят много съвременни творчески послания, които ще създадат нова платформа за разпространение на духовност.

От сърце пожелавам фестивалът да получи своето логично устойчиво продължение напред във времето, развивайки се като една дълготрайна традиция на творческо общуване и създаване на нови контакти в литературата. Желая на всички гости вдъхновение и незабравими мигове при срещите с уникалното културно наследство на страната ни.

10 май 2018 г.

БОИЛ БАНОВ

Министър на културата

Г-н Роберт Алагъзовски, Министър на културата на Република Македония:

Уважаеми г-н Боил Банов, Министър на културата на Република България,
уважаеми г-н Иван Тотев, Кмет на община Пловдив,
уважаеми представители на дипломатическите мисии и на обществеността,
уважаеми любители на изкуството и поезията,

Много се радвам, че съм тук, сред вас, в Пловдив – град, който вдъхновява с красотата си и е обявен за културна столица на Европа за 2019-а година. Използвам възможността да честитя от сърце на гражданите на Пловдив и България този успех, който е значим и за всички нас в региона и от който очакваме да допринесе съществено за напредъка на регионалното и европейското културно сътрудничество. В същото време, идвайки от страна, в която поезията има особено място сред изкуствата и в която се организира един от най-големите световни поетически фестивали – „Стружки вечери на поезията“, – особено ми е драго, че съм с вас тази вечер на Международния фестивал на поезията “Орфей” – предвестник на многото и различни събития, които ще се състоят тук през следващата година, обединени от желанието за обмен на контакти, идеи, вдъхновение, изкуство и творчески възможности.

Поетите са вестители на истината, те заслужават подкрепа, за да вървят твърдо и смело и чрез силата на словото постоянно да предизвикват, отварят и изострят нашите възприятия и хоризонти. Поезията, литературата, книгите – те са свидетелства на времето, на човешките възможности и стремежи за създаване на реални и въображаеми светове и за пренасяне на послания за богатството на живота, взаимното разбиране и толерантността. Те изпълняват мисията на светлината на знанието, символи са на надеждите на цивилизацията и на стремежа към развитие и диалог, които трябва да пазим и защитаваме като същина на човешкото съществуване. Затова е прекрасна идея този фестивал да бъде предвестник на идеите за изкуството като едно по-добро общо бъдеще, с които очакваме да се срещнем през следващата година в Пловдив като Европейска столица на културата.

В годината, когато Европа поставя фокуса на културното наследство точно тук, в Пловдив, който със забележителностите си и богатото си историческо и културно наследство е гордост за България така,

както град Охрид, под защитата на ЮНЕСКО, със своето културно наследство е гордост за Македония, – можем уверено да кажем, че имаме причина да бъдем горди с богатото културно наследство на нашите земи и народи, но и да си припомним отговорността, която имаме пред бъдещите поколения – да го ценим, пазим и чествуваме като общо, универсално благо, важно в европейски и световен мащаб. В този смисъл трябва да приветстваме активирането на сътрудничеството между Република Македония и Република България напоследък, при което бе демонстрирано лидерство с положителен ефект не само за нашия регион.

Укрепиха се и традиционно добрите отношения, и сътрудничеството във всички области на културата. Освен в двустранните съвместни продукции в театъра, киното и издателската дейност, нашите две страни са партньори и в многостранното сътрудничество по програмите на ЮНЕСКО, където постигнахме общ успех с вписването на „Мартеницата“ в Списъка на нематериалното наследство на ЮНЕСКО, а все повече се сработваме и в Инициативата 16+1, както и в рамките на Форума на славянските култури. Хората и институциите на изкуството все повече си сътрудничат – както на индивидуално ниво, така и в програмите на различни фестивали.

Уважаеми присъстващи, дълбоко съм убеден, че въпреки предизвикателствата в региона, както и в глобалната политическа картина, която става все по-сложно и голямо предизвикателство за цялото човечество, ще успеем да потвърдим на практика заявките, че е възможно да бъдем и перспективни, и по-успешни точно чрез подкрепата и засилването на межкултурния диалог, чрез промотирането и подкрепата на творческия потенциал, основан на културното многообразие и свободата на изразяване, както и чрез укрепването на международното сътрудничество между страните ни и между всички активни участници в тези процеси на прогреса.

Вярвам, че Македония и България, нашите народи, нашите хора на изкуството и културни дейци, в духа на общите светли традиции и богатото културно наследство, ще посрещнат достойно тези предизвикателства и ще работят всеотдайно за изграждането на по-добро общо бъдеще и просперитет за всички граждани на Европа от 21-ви век.

Г-н Вежди Рашидов,

Председател на Парламентарната комисия за култура и медии. Неговият поздравителен адрес ще бъде прочетен от депутата от Пловдив-град Димитър Лазаров:

**ДО
Г-Н АНТОН БАЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА
„ПЛОВДИВ ЛИК“**

**ОРГАНИЗАТОРИТЕ И
УЧАСТНИЦИТЕ НА
МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ НА
ПОЕЗИЯТА „ОРФЕЙ – ПЛОВДИВ 2018“**

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БАЕВ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,**

Изразявам най-искрените си поздравления по повод организирането на Международния фестивал на поезията „Орфей – Пловдив 2018“.

Програмата на фестивала е изключително богата и многобройната му публика ще има своите неповторими културни преживявания.

Международното признание е неоспоримо доказателство за професионализма и творческото ви дръзновение, благодарение на които популяризирахте нашата Родина.

Искрено пожелавам на творците от целия екип енергия и воля да запазите тази съзидателна атмосфера и да покорите всички онези върхове, които амбицията изправя пред вас.

Бъдете живи и здрави!

**Чл.-кор. Вежди Рашидов
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
КУЛТУРАТА И МЕДИИТЕ**

10 май 2018 г.

Г-н Иван Тотев, Кмет на Община Пловдив:

Уважаеми министър Алагъзовски, уважаеми министър Банов, уважаеми народни представители, уважаема госпожо председател на Общинския съвет, уважаеми организатори, участници и гости, госпожи и господи, скъпи приятели,

Като кмет на най-стария жив град в Европа – Пловдив, за мен е изключителна чест да Ви приветствам с „Добре дошли“ в нашия древен и вечен град.

Ние, пловдивчани, се гордеем с богатото си културно-историческо наследство. От векове градът ни е средище на духовността, културата и изкуството. Неведнъж сме си припомняли, че в Пловдив е създадена първата театрална трупа, първият хор, първата печатница, първата художествена изложба...

Градът ни е дал и ще продължава да дава на България и на света много талантиливи поети, писатели, художници, музиканти. Пловдив се гордее със своите творци, деятели на културата и изкуството.

Неслучайно бяхме избрани за първия български град – Европейска столица на културата през 2019 година, когато Пловдив ще представи България и България ще се представи чрез Пловдив.

Нашето мото е ЗАЕДНО не само защото тук от хилядолетия хората живеят в мир, разбирателство и уважение, но и защото всеки ден продължаваме да изпълваме със смисъл това ЗАЕДНО.

Категорично доказателство в тази посока е и Международният фестивал на поезията „Орфей“, в който си дават среща поети от различни държави от Европа и Съединените щати.

Вратите на нашия град са широко отворени за приятели, а в съдбата на Пловдив отдавна има нещо предопределено, което кара всеки да се влюби в него от пръв поглед. В това, уверен съм, ще се убеди всеки от Вас. Сигурен съм, че ще съхраните завинаги в сърцето си спомена от нашия прекрасен град и българското гостоприемство!

Добре дошли и на добър час!

Кмет на Община Пловдив – инж. Иван Тотев

10 май 2018 г., 18 часа, Малката Базилика

Благодаря за честта „Орфей“ – Пловдив 2018 да бъде поздравен от всички вас!

За трите дена на фестивала пловдивчани и гостите на града, изкушени от разноезичието на съвременното поетическо слово, ще станат част от

този голям празник на поезията!

А сега започваме фестивала с прекрасната Елка Димитрова, през чиито ръце, очи и ум минаха повечето текстове на участниците в „Орфей“ – Пловдив 2018.

Anton Baev,

Chairman of Plovdiv LIK Foundation, Organizer of the International Festival of Poetry "Orpheus" – Plovdiv 2018

Dear Gentlemen Ministers of Culture
of the Republic of Bulgaria and of the Republic of Macedonia,
dear Mr. Mayor of Plovdiv Municipality, dear Mrs. Chairman of the
Municipal Council of Plovdiv, dear Members of Parliament from Plovdiv city
and Plovdiv district, dear Deputy Mayors and Regional Mayors of Plovdiv,
Honorable Ambassadors, Dear poets – messengers of world culture, dear
citizens and guests of Plovdiv, lovers of poetry,

Here, in the unique Early Christian Small Basilica, you will have the pleasure to meet poetry in 14 languages, among them – almost all the Balkan ones (Bulgarian, Turkish, Greek, Serbian, Romanian, Macedonian and Albanian), as well as: English, French, Italian, Spanish, Hebrew, Danish and Ukrainian.

During the Writers' Forum, on 11 May, from 2:30 pm, you will learn many interesting things about Orpheus, the legendary Thracian king, singer and healer, and also – a number of attractive facts, such as, for instance, that there is a monument of Orpheus in Israel and that he has inspired the modern Danish artist Palle Nielsen for a significant cycle of paintings. So, I hope that our First International Poetry Festival "Orpheus" – Plovdiv 2018, apart from everything else, will also initiate the building of a monument to the legendary Thracian singer – here, in Plovdiv, the ancient Thracian settlement of Eumolpias.

On 12 May, from 6:00 pm, the Closing Ceremony with poetry reading and prize awarding will take place.

All the events will happen in the Small Basilica, the entrance is free.

Let me thank everyone who helped this festival to happen: the great team of Plovdiv LIK Foundation: assoc. prof. Elka Dimitrova, the translator Vera Ivanova, the designer and print manager Milan Dimitrov, the accountant Zimfira Dimitrova. Let me thank the Director of the Ss. Cyril and Methodius Humanitarian School Mrs. Sonia Kirkova who welcomed us to join their traditional procession on May 11; the Director of the Regional Inspectorate of Education Mrs. Vanya Kirkova who let the students miss school in order to take part in the procession tomorrow, so that it turns to a real feast of spirit; and of course: the Mayor of Plovdiv Mr. Ivan Totev, the Deputy Mayor Mr. Alexander Darzhikov, the Governor of the Municipal Institute of Plovdiv Mr. Yordan Iliev and his team... Special thanks to the poet Shaip Emërllahu, the founder and director of the Days of Naim, Tetovo, Macedonia – our

partnering festival. These is a small part of the people who will join us in the second, bigger edition of our festival next year, when Plovdiv is chosen to be a European Capital of Culture. But the important thing is that everybody is welcome to join us – everybody who finds the meaning of life mostly in culture, education and the happenings of spirit.

The International Festival of Poetry "Orpheus" – Plovdiv 2018 is a project of Plovdiv LIK Foundation, implemented with the financial support of the Cultural Programme for the Bulgarian Presidency of the Council of the European Union 2018 of the National Culture Fund.

In this context, let me read the Greeting address from Mrs. Lilyana Pavlova, Minister of the Bulgarian Presidency of the Council of EU:

**TO
MR. ANTON BAEV
CHAIRMAN OF
PLOVDIV LIK FOUNDATION**

Dear Mr. Baev,

I am honoured to congratulate the participants and the organizers in the First edition of the International Festival of Poetry Orpheus – Plovdiv 2018. This year, Bulgaria is a President of the Council of EU for the first time and we are completely aware of the responsibility and honour of this political leadership and mediation. With its history, folklore, traditions and rich culture, with technologies, knowledge and talents – Bulgaria has been contributing to the cultural diversity of the big European family for 11 years already.

Since ancient times, the people of our lands have been highly appreciating the meaning of art, as a way to the eternal world of spirit. They thought art could influence the surrounding world. Bulgarian culture has been gathering the best of all the civilizations on these lands for ages. That is how we have survived for more than 13 centuries at this stormy crossroad.

"World could be conquered by lyre, not by sword" – that is what the mystic singer and poet Orpheus who lived on our lands taught. By his songs, he inspired the divine nature and thus he yearned to teach people to revere its divines. They say, Poetry is the Queen of arts. And it is not accidentally that the orphic poetry appeared exactly here, on the Balkans – on the Thracian lands.

The year of the European cultural heritage gives great possibilities to poetry – this ancient and wise art, to be present in the cultural life of Europe, to popularize and educate, to inspire and enrich, to encourage the active citizens and stimulate the common values of the young generations. Only together we can obtain a better future for Europe, to preserve its uniqueness and cultural diversity, which are the base of its attractiveness.

I wish to all the participants in the First International Poetry Festival Orpheus – Plovdiv 2018 successful work and inspiration in developing and popularizing talents in our joint work for the future of Bulgaria and Europe!

Good luck!

Minister Lilyana Pavlova

Let us also welcome our guests: the Minister of Culture of the Republic of Bulgaria Mr. Boil Banov; the Minister of Culture of the Former Yugoslav Republic of Macedonia Mr. Robert Alagiozovski; the Mayor of the Plovdiv Municipality Mr. Ivan Totev; the Chairman of the Parliamentary Committee of Culture and Media Mr. Vezhdi Rashidov; the diplomatic representatives of the countries, participants in the festival; the representatives of the America for Bulgaria Foundation which supported the Small Basilica of Plovdiv project!

Within minutes, you will hear 17 prominent poets from 13 countries in Europe, the United States and Israel – in their native languages and in Bulgarian, the English translation will be visible on the multimedia. But before that, I would like to give the word for greetings to the official guests of “Orpheus” – Plovdiv 2018.

Mr. Boil Banov, Minister of Culture of the Republic of Bulgaria, presented by Mrs. Amelia Gesheva, Deputy Minister of Culture of the Republic of Bulgaria:

**TO
THE ORGANISERS,
THE PARTICIPANTS AND THE GUESTS OF
THE ORPHEUS 2018
INTERNATIONAL POETRY FESTIVAL – PLOVDIV**

Dear Mr. Alagyozevski,

Dear Mr. Totev,

Your Excellencies,

Dear ladies and gentlemen,

I have the honor and the great pleasure to welcome you to the beginning of the first edition of the Orpheus 2018 International Poetry Festival – an event of the Culture National Fund that is part of the Cultural Program of the Bulgarian Presidency of the Council of the European Union.

Where else if not in Ancient Philippopolis, which is one of the places with the greatest number and artistic significance of artefacts in Bulgaria, could we find an inspiring environment for the artistic communication in one of the most universal and beautiful languages – the language of poetry. It's no coincidence that Plovdiv with its unique antique heritage is our European Capital of Culture

for 2019. We find ourselves in the Small Basilica, built during the second half of the 5th century in honor of the chief military commander of the Thrace province. Besides a center for historical, artistic and cultural exchange, in the next few days Plovdiv shall be before all else a temple to the poetic art.

The Orpheus Myth – the legendary Thracian musician, considered to be the greatest singer and poet of the Antiquity, brings together to this magical place 17 poets from 13 countries in an atmosphere that “tells” of the Antiquity. Orpheus strove to refine the harsh customs and to teach higher culture to the people. I am certain that in these few days, thanks to the educational seminars and the writers’ forum, thanks to the poetic readings, a lot of contemporary artistic messages shall be created which shall provide a new platform for dissemination of spirituality.

I sincerely wish the festival to get its own logical and steady continuation ahead in time by developing a long-lasting tradition of artistic communication and of creation of new contacts in literature. I wish inspiration and unforgettable moments to all guests during their meetings with the unique cultural heritage of our country.

10th of May 2018

**BOIL BANOV
Minister of Culture**

Mr. Robert Alagjozovski,

Minister of Culture of the Former Yugoslav Republic of Macedonia:

Dear Mr. Boil Banov, Minister of Culture of the Republic of Bulgaria,

Dear Mr. Ivan Totev, Mayor of Plovdiv Municipality,

Honorable Excellencies and representatives of the cultural community,

Dear lovers of art and poetry,

I am so glad to be here, among you, in Plovdiv – a city of inspiring beauty, a European Capital of Culture for 2019! I will use the opportunity to congratulate heartily the people of Plovdiv and Bulgaria for this success which is important for all of us in the region, as we expect it to make a significant contribution to the regional and European cultural cooperation. At the same time, coming from a country where poetry has a special place amongst arts and where one of the most famous poetry festivals is held – the Struga Evenings of Poetry, I feel even happier to be with you tonight, at the International Poetry Festival “Orpheus”, which is a forerunner of the various events planned for next year, united by the desire to exchange contacts, ideas, inspiration, art and creativity.

Poets are messengers of truth, they deserve support to go firmly and courageously, and, through the power of speech, to keep evoking, opening and sharpening our perceptions and horizons. Poetry, literature, books – they are witnesses of the times, of human abilities and aspirations for creating real and imaginary worlds and conveying messages of the richness of life, of mutual understanding and tolerance. They fulfil the mission of the light of knowledge, they are symbols of the civilization hopes and of the search for development and dialogue, which we must protect and defend as the essence of human existence. It is therefore an excellent idea this festival to be a precursor to the visions of art as a better common future, that we expect to meet next year in Plovdiv as a European Capital of Culture.

In the year when Europe places the focus of the cultural heritage right here, in Plovdiv which, for its sights and rich historical and cultural heritage, is a pride of Bulgaria – the way Ohrid, under the protection of UNESCO, is a pride of Macedonia, – we can confidently say that we have reasons to be proud of the rich cultural heritage of our lands and peoples, but also, we have to remember our responsibility towards the future generations – to value, preserve and celebrate this heritage as a common, universal good, important for Europe and world-wide.

Thus, we should welcome the recently intensified cooperation between the Republic of Macedonia and the Republic of Bulgaria, which has demonstrated leadership of positive effects even beyond our region. The tradition of good relations and cooperation in all areas of culture has also been strengthened.

Apart from the bilateral joint productions in theater, cinema and publishing, our two countries are also partners in the multilateral cooperation in the UNESCO programs, where we together have achieved a success by the entry of Martenitsa in the UNESCO Intangible Heritage List; and we are also progressively working in the 16+1 Initiative, as well as within the Forum of Slavic Cultures. Our people and institutions of art are increasingly collaborating – both on individual level and at various forums.

Dear attendees, I am deeply convinced that, despite the challenges in the region, as well as in the global political picture which, by itself, is becoming a bigger and more complicated challenge for the whole humanity – we will be able to prove in practice that we can be both promising and successful through the strengthening of the intercultural dialogue, through the promotion and support of the creative potential based on cultural diversity and freedom of expression, as well as through the cooperation between our countries and all the active participants in these processes of progress.

I believe that Macedonia and Bulgaria, our peoples, our artists and cultural activists, in the spirit of our bright common traditions and rich cultural heritage, will meet these challenges and will work dedicatedly to build better, shared future and prosperity for all the European citizens of the 21st century.

Mr. Vezhdi Rashidov,

Chairman of the Parliamentary Commission of Culture and Media. His greeting address will be read by Dimitar Lazarov, MP.

ДО
Г-Н АНТОН БАЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА
„ПЛОВДИВ ЛИК“

ОРГАНИЗАТОРИТЕ И
УЧАСТНИЦИТЕ НА
МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ НА
ПОЕЗИЯТА „ОРФЕЙ – ПЛОВДИВ 2018“

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БАЕВ,
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Изразявам най-искрените си поздравления по повод организирането на Международния фестивал на поезията „Орфей – Пловдив 2018“.

Програмата на фестивала е изключително богата и многобройната му публика ще има своите неповторими културни преживявания.

Международното признание е неоспоримо доказателство за професионализма и творческото ви дръзновение, благодарение на които популяризирате нашата Родина.

Искрено пожелавам на творците от целия екип енергия и воля да запазите тази съзидателна атмосфера и да покорите всички онези върхове, които амбицията изправя пред вас.

Бъдете живи и здрави!

Чл.-кор. Везди Рашидов
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
КУЛТУРАТА И МЕДИИТЕ

10 май 2018 г.

Mr. Ivan Totev, Mayor of Plovdiv Municipality:

Dear Minister Alagjovovski,
Dear Minister Banov,
Dear Members of the Parliament,
Dear Madam President of the Municipal Council,
Dear organizers, participants and guests,
Ladies and Gentlemen,
Dear friends,

As a Mayor of Plovdiv – the oldest continuously inhabited city in Europe, it is my great honor to welcome you to our ancient and eternal city.

We, the Plovdiv people, are proud of our rich cultural and historical heritage. For centuries, our city has been a centre of spirituality, culture and art. There have been numerous occasions to remember, that the first theatre company in Bulgaria was created in Plovdiv, as well as the first choir, the first printing house, the first art exhibition...

Our city has given, and will continue to give Bulgaria and the world, many talented poets, writers, artists, musicians. Plovdiv is proud of its writers and cultural and artistic community.

We were not accidentally chosen for the first Bulgarian city – European Capital of Culture in 2019, when Plovdiv will present Bulgaria and Bulgaria will be presented through Plovdiv.

Our motto is TOGETHER, not only because for thousands of years people here have been living in peace, understanding and respect, but also because every day we continue to give meaning to this TOGETHER.

A clear proof in this respect is also the International Festival of Poetry “Orpheus”, which brings together poets from different countries from Europe and the United States.

The doors of our city are wide open to friends, and Plovdiv has long been predestined to make everybody fall in love with it at first glance. This, I am confident, every one of you will have the chance to experience for themselves. I am sure you will keep the memory of our wonderful city and the Bulgarian hospitality forever in your heart!

Welcome and good luck!

Ivan Totev – Mayor of Plovdiv

10 May 2018; 6:00 pm, the Small Basilica

Thank you heartily for your greetings to the first edition of “Orpheus” – Plovdiv 2018!

During the days of the Festival, the citizens and guests of Plovdiv, tempted by the diversity of modern poetry, will become part of the great feast of poetry "Orpheus" – Plovdiv 2018.

Now we should start the festival with the wonderful Elka Dimitrova, through whose hands, eyes and mind all the texts of the participants of "Orpheus" – Plovdiv 2018 passed.

NATIONAL
CULTURE FUND

BULGARIA

Проектът

„Международен фестивал на поезията „ОРФЕЙ – Пловдив 2018“ се реализира с финансовата подкрепата на програмата „Културна програма за Българското председателство на Съвета на Европейския съюз 2018“ на Национален фонд „Култура“

eu2018bg.bg

Bulgarian Presidency
of the Council of the European Union

The project

“International Festival of Poetry “ORPHEUS” – Plovdiv 2018” was realized with the financial support of “The Cultural Programme for the Bulgarian Presidency of the Council of the European Union 2018” of the National Culture Fund